

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

10^E JAARGANG

WOENSDAG 9 DECEMBER 1925

No. 519

INHOUD.

	Blz.
DE ROTTERDAMSCH E HAVEN door <i>C. Vermey</i>	1074
De N. W. Zuiderzeepolder door <i>Ir. J. F. Ligtenberg</i> ..	1076
Welke bedrijfsvorm is voor het radio-telegraafverkeer tusschen Nederland en Oost-Indië de meest wensche-lijke? door <i>Ir. A. E. R. Collette</i> met naschrift door <i>P. J. van Kesteren</i>	1078
Tijdens de Douane-conferentie te Peking door <i>Thos. T. H. Ferguson</i>	1080
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Iets over Zuid-Afrikaansche economische toestanden. I. De grondpolitiek en de arme blanken door <i>Prof. J. E. Holloway</i>	1081
De Ministerieele crisis en de financieele debatten door <i>Prof. Bertrand Noguro</i>	1082
AANTEEKENINGEN:	
Indexcijfers van groothandelsprijzen	1084
Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Nederl.-Indië	1085
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	1086—1092
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Wd. Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra*.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN

COMMISSIE VAN ADVIES.

J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerde leden: *Prof. Mr. D. van Blom; Prof. Mr. H. R. Ribbius.*

Redacteur-Secretaris: *D. J. Wansink*.

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*
 Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief: Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

8 DECEMBER 1925.

Nadat aan de geldbehoefte voor de maandwisseling was voldaan, kwam er in het begin der week een lichte ontspanning op de geldmarkt, die hoofdzakelijk tot uiting kwam in een meer gemakkelijke plaatsing van particulier disconto. De rente brokkelde daardoor langzaam af, zoodat Donderdagvoormiddag enkele posten voor $3\frac{5}{10}$ pCt. plaatsing vonden. Toen echter daarna de discontoverhooging in Londen bekend werd, trokken geldgevers zich plotseling terug en waren wissels alléén nog maar voor het officieele tarief te plaatsen. Het aanbod van call geld was de geheele week zeer overvloedig en bleef groot, zoodat later ook disconto's weder iets gemakkelijker werden. De prolongatierente noteerde $3\frac{1}{2}$ —4—3 $\frac{3}{4}$ pCt.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank ver-

toont de post binnenlandsche wissels een stijging van f 2,5 miljoen. De beleeningen blijken met f 7,6 miljoen te zijn afgenomen. Het renteloos voorschot aan het Rijk daalde met f 4,5 miljoen.

De voorraad gouden munt blijkt als gevolg van de uitgifte van tienguldenstukken weder met een kleine f 3,5 miljoen te zijn verminderd. De zilvervoorraad daalde met ongeveer f 400.000. De post papier op het buitenland vermeerderde met f 1,6 miljoen, terwijl de diverse rekeningen onder het actief zich f 1,2 miljoen lager stelden.

De biljettencirculatie liep van f 906,1 miljoen tot f 894,9 miljoen terug. De rekeningcourant-saldi daalden met f 800.000. Het beschikbaar metaalsaldo verminderde met f 1,2 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt 51.

* * *

De wisselmarkt opende deze week in een flauwe stemming. Op verwachting van discontoverhooging was het aanbod van Ponden sterk ingekrompen; nu de verhooging was uitgebleven, werd het aanbod weder zeer groot en liep de koers op het goudpunt terug. Toen daarna Donderdag toch nog een discontoverhooging en wel met een vol percent afkwam, sloeg de stemming plotseling om en liep de koers in twee dagen op van 12,04 $\frac{1}{2}$ tot 12,08. Ook Dollars waren tegelijkertijd iets vaster en in aansluiting hiermede waren ook verschillende andere goudwissels meer gezocht. Parijs was aanvankelijk nog vast, voorbijgaand werd 10,— betaald, maar daarna zakte de koers weder in tot 9,43, om echter weder vaster te sluiten. Oslo en Kopenhagen waren vaster. Ook Madrid was beter en kon de daling der vorige week weder inhalen.

LONDEN, 7 DECEMBER 1925.

Donderdag 11. besloot de Bank van Engeland, zooals reeds eenigen tijd door de markt verwacht werd, haar officieelen minimum disconto met een vol percent tot 5 pCt. te verhoogen.

Deze rijzing werd natuurlijk onmiddellijk door het privaat disconto gevolgd, dat echter slechts iets meer dan $\frac{1}{2}$ pCt. steeg; nl. van $3\frac{15}{10}$ —4, tot $4\frac{1}{2}$ — $\frac{9}{10}$. Na eenige schommelingen is disconto in de open markt heden iets gemakkelijker op $4\frac{3}{8}$ — $\frac{1}{2}$, uit hoofde van een niet onbelangrijke vraag naar 3-maands papier voor buitenlandsche rekening.

Geld bleef de geheele vorige week ruim onder den invloed van de dividendbetalingen.

De bankrateverhooging had de gewenschte uitwerking op de goudwisselkoersen New York en Amsterdam, die resp. op 4,85 $\frac{1}{4}$ en 12,07 $\frac{1}{2}$ sluiten.

DE ROTTERDAMSCH E HAVEN.

Het vraagstuk van het verkeer en de kosten in de haven van Rotterdam is nog steeds aan de orde. Bij de jongste begrotingsdiscussies in den Raad der Gemeente werd het door den heer Brautigam ter sprake gebracht, die, zooals hij zeide, aan pessimisme niet wilde meedoen en uit de cijfers der tonnages- en goederenbeweging geruststellende conclusies meende te mogen trekken, hoewel ook hij het bedenkelijk bleek te achten, dat van den invoer gedurende de eerste 9 maanden van 1925 72½ pCt. uit graan, erts en kolen bestond en van den export 66,6 pCt. uit steenkolen, tegen resp. 64 en 54 pCt. in 1913. „Onze tarieven”, aldus de heer B., „zijn aan den lagen kant en het zal niet mogelijk zijn, een goedkoopere haven te vinden.”

Het is eigenlijk overbodig, er nogmaals op te wijzen, dat het aantal schepen en de tonnenmaat niets bewijzen ten aanzien van de intensiteit der havenbeweging. Het aantal schepen, dat in ballast arriveert, om hier kolen te laden, is groot en het is niet te gelooven, dat de met lading binnenkomende schepen — welker tonnenmaat onder de cijfers van den heer B. was begrepen — alle afgeladen zijn en hun geheele lading te Rotterdam lossen.

Bovendien is het van genoegzame bekendheid, dat vooral de stukgoederen het werk in de talrijke categorieën van havenbedrijven aanbrengen, en dat het juist aan voldoende stukgoederen ontbreekt. Naar deze, die meer vracht kunnen dragen dan de massa-goederen, vragen ook in de eerste plaats de geregelde lijnen.

Wanneer wij nu eens zien naar Antwerpen en ons oor te luisteren leggen in Antwerpsche scheepvaartkringen, dan staan wij Rotterdammers *verbaasd* over het aantal geregelde lijnen, dat Antwerpen als aanloophaven in het vaarplan heeft opgenomen. Naar de Middellandsche Zee bijvoorbeeld heeft het aantal lijnen vanuit Antwerpen het dozijn reeds lang overschreden en het aanbod van lading blijkt voldoende om al deze lijnen, en zoo af en toe bovendien nog een „newcomer”, voldoende aliment te verzekeren. Trouwens naar Zuid-Amerika, Britsch-Indië, enz. is het aantal geregelde lijnen al even ruim! Nu geven wij onmiddellijk toe, dat Antwerpen een eigen industrieel achterland heeft, doch heeft men in de kringen van hen, die zoo tevreden zijn over den gang van zaken in onze haven, wel eens de moeite genomen na te gaan of het nu alleen lading van Belgischen oorsprong is, die over Antwerpen verscheept wordt? Weet men, dat de cargadoors in Antwerpen met groote voldoening constateeren, dat het kwantum lading van Duitsche origine voortdurend toeneemt en daarmee een steeds hechter basis wordt gevormd voor het uitgebreide net van lijnen, dat de haven van Antwerpen al meer stempelt tot een haven van den allereersten rang? ¹⁾

Met enkele cijfers willen wij demonstreeren, hoe ver de hoeveelheid van overzee in onze haven aangevoerde stukgoederen nog steeds bij die van 1913 ten achter blijft:

1912	5.114.464 tons
1913	5.017.631 „

¹⁾ Sinds het bovenstaande werd geschreven lezen wij in een bijdrage van den Antwerpschen correspondent van „Fairplay” o.m.: „It is a fact that more and more German goods are now being received at Antwerp for shipment to overseas countries. Accurate information as to the German traffic inwards and outwards is unfortunately not available, whereas such particulars exist for the German vessels. In October 1921 48 German vessels called at Antwerp; in October 1922 there were 83, in October 1923, 89, whilst in October of this year there were 132 vessels, thus showing an increase of 275 pCt. in the space of three years. As far as regular line traffic is concerned, there are 39 German lines running from this port out of a total of 220. This means 18 pCt. of German services, which is further proof of the increasing activity of German shipping at this port.”

1922	1.854.145 tons
1923	2.094.511 „
1924	3.320.396 „
Jan./Sept. 1925	2.808.759 „ ¹⁾

Vindt men dit in het licht der Antwerpsche stukgoed-bedrijvigheid een opwekkend beeld?

* * *

Wij komen thans tot de uitlating van den heer Brautigam over de havenkosten, een factor, die, naar wij hopen aan te toonen, van zeer grooten invloed is op de havenbeweging. Wanneer men de concrete vraag stelt „is de Rotterdamsche haven duur?”, dan lijkt ons, dat het antwoord in ontkenningen zin a priori vaststaat. Vraagt men echter of de huidige tarieven, die wij nog nader zullen bespreken, niet een beletsel vormen om het stukgoederen-verkeer in veel grooter mate dan thans het geval is naar Rotterdam te trekken, dan moet deze vraag, dunkt ons, in bevestigenden zin worden beantwoord. Men bedenke, dat wij te strijden hebben met een zeer gevaarlijken concurrent, die gesteund wordt door een krachtige, inheemsche industrie, door een gedeprimeerd betaalmiddel, al heeft, gezien de stabilisatieplannen, deze factor thans waarschijnlijk den langsten tijd gewerkt, en door de bekende surtaxe-vrijstelling en gratis sleepdienst naar Dordrecht, etc. Daarnevens vertoont het Antwerpsche Gemeentebestuur een voorbeeldige activiteit, wanneer het erom gaat, vervoeren voor de haven te verkrijgen of te behouden.

Allereerst de vraag van de absolute hoogte der Rotterdamsche tarieven. Gaan wij na, hetgeen door den Burgemeester in de Raadszitting van 19 November 11. in het midden is gebracht, dan schijnt deze van ondeel, dat de havenkosten in vergelijking tot 1913 vrijwel stationnair zijn gebleven. Hoe zijn echter de cijfers?

De loodsgelden van en naar zee bleven gelijk, de havenloodsgelden daarentegen werden bijna verdubbeld, terwijl voorts het havengeld steeg van 3¼ cent per M³. in 1913 tot 5,4 cent per M³. in 1925, een stijging derhalve van bijna 45 pCt. Wij vestigen er speciaal de aandacht op dat aan deze berekening de *bruto register tonnage* ten grondslag ligt. Betaalde in 1913 een schip van 4441 bruto en 2702 netto register tons aan havengeld een bedrag van f 471,30, in 1925 is hetzelfde schip aan havengeld verschuldigd een bedrag van f 678,68! Voorwaar niet zoo'n heel gering verschil. In dit verband is het wellicht niet ondienstig erop te wijzen dat tegenover het uniforme Rotterdamsche tarief der havengelden à 5,4 cent per M³, het Amsterdamsche tarief onderscheid maakt voor verschillende soorten lading, t.w.:

schepen beladen met hout; kolen, cokes, gietijzer, dwarsliggers, dijen of graan	4.5 c. p. M ³ .
„ „ „ ijzererts, klei of pek	3.6 „ „ „
„ „ „ andere lading dan bovengenoemde categorieën ..	5.4 „ „ „

eveneens berekend over de bruto tonnage.

Ook Hamburg maakt onderscheid tusschen de verschillende categorieën bij de berekening van havengeld. Het basis-tarief bedraagt Rmk. -.08 per M³. — in de practijk berekent men het havengeld in £ sterling op de basis van 1 d. per M³. — doch aan deze berekening ligt niet zooals te Rotterdam de bruto, doch de *netto* register tonnage ten grondslag; bovendien maakt ook Hamburg, in tegenstelling met Rotterdam, onderscheid tusschen verschillende soorten lading. Voor schepen toch, beladen met kolen, cokes, steenen, cement, klei, ijzererts, visch, etc. wordt slechts Rmk. -.04 per M³. havengeld berekend, terwijl voor schepen, die *uitsluitend bunkeren of repareren* *geenerlei* havengeld is verschuldigd. Voorts zijn

¹⁾ N.B. Juiste uitvoercijfers staan niet te onzer beschikking. Een ieder, die op de een of andere wijze met het Rotterdamsche havenbedrijf in aanraking komt, weet echter, hoe ver het export stukgoed-verkeer ten achter blijft bij de vóór-oorlog periode.

de kosten voor een havenloods begrepen in het havengeld, zoodat hiervoor in tegenstelling met Rotterdam niets extra wordt berekend.

De basis voor de berekening van havengeld te Antwerpen wijkt eenigszins af van die te Rotterdam en te Hamburg, immers rekent men te Antwerpen met de z.g. Moorsom-ton. Niettemin blijkt de nadeelige verhouding der Rotterdamse tarieven tegenover die der concurrerende havens Antwerpen en Hamburg uit den vergelijkenden staat, dien wij nog nader laten volgen. Bovendien — en dit toont vooral hoezeer het Gemeentebestuur van Antwerpen erop bedacht is het lijnbedrijf aldaar door berekening van lager tarieven te steunen — betalen lijnbooten te Antwerpen in tegenstelling met de trampschepen, die Frs. 1,25 per Moorsom ton aan havengeld verschuldigd zijn:

Frs. 1,— p. Moorsom ton voor elk der eerste 10 reizen.

Frs. 0,88 p. Moorsom ton voor elk der volgende 10 reizen.

Frs. 0,65 p. Moorsom ton voor iedere daarop volgende reis.

Voorwaarde is slechts, dat de reizen binnen een tijdsverloop van twaalf maanden plaats vinden.

Schepen, die op stroom worden beladen en wel op die plaatsen, waar als regel de groote lijn- en passagiersschepen gemeerd worden, betalen:

Frs. 1,20 per Moorsom ton voor elk der eerste 10 reizen.

Frs. 0,80 per Moorsom ton voor elk der volgende 10 reizen.

Frs. 0,50 per Moorsom ton voor iedere volgende reis.

Ten slotte wordt aan schepen, die, varende in lijndiensten, welke passagiers vervoeren tusschen Antwerpen en overzeesche landen en die minstens vijf uitgaande reizen per jaar (het jaar aanvangend met de eerste reis) maken, op bovenstaand tarief een reductie van 25 pCt. verleend. Het Rotterdamsch tarief kent slechts de bepaling, dat het tarief van 5,4 cents per gemeten M³. bruto de fractioneele verlaging tot 5 cents ondergaat, wanneer een zelfde stoomschip meer dan twaalf keer gedurende een kalenderjaar de Rotterdamse haven aanloopt.

Wanneer wij thans zien naar de tarieven, die van belang zijn voor schepen, die met stukgoederen beladen, aan kadeterreinen met loodsen moeten lossen of omgekeerd aan kadeterreinen met loodsen moeten laden, dan treft ons al weder een niet onbelangrijke stijging. Bedroeg in 1912 — zie Gemeenteblad van Rotterdam A.o. 1912, No. 1, art. 4, 3e lid — de belasting per jaar voor zeeschepen, gebruik makende van kaden voorzien van een kademuur per strekkenden meter gerekend over de lengte van het schip bij een verlangde kadediepte van 6 M. ÷ R.P. of daar beneden: f 25, blijkens het Gemeenteblad van Rotterdam A.o. 1923, No. 62, art. 1, 1e lid is dit tarief verhoogd tot f 37,50, een verhooging van 50 pCt. derhalve, die ook tot uitdrukking komt in de tarieven voor kaden met grootere kadediepte. Nu geven wij al weder toe dat bijna alle kadeterreinen binnen onze Gemeente aan particuliere bedrijven op langen termijn zijn verhuurd. Een vergelijking intusschen van de tarieven van vóór den oorlog met die van na den oorlog — wij denken aan de prijzen door het Gemeentebestuur verlangd voor de geprojecteerde kadeterreinen in de Waalhaven — valt al weder zeer ten nadeele der laatste uit. Was het vóór den oorlog mogelijk huur-overeenkomsten te sluiten op basis van f 1 per M². grondhuur, ook dit cijfer werd sedert verdubbeld en bedraagt voor enkele der nieuwe terreinen f 2 per M². Zien wij tij slotte nog naar de tarieven der Gemeentelijke Handelsinrichtingen voor het gebruik van opslagruimte en werktuigen, dan treft het ons, dat de tarieven die vroeger bedroegen:

A. naar de ingenomen ruimte:

1. in de loodsen per 100 M². of minder, voor de drie eerste etmalen of korter ..... f 3,60

voor ieder volgend etmaal ..... f 1,50
2. op open terreinen per 25 M². of minder, voor de drie eerste etmalen of korter ..... f 0,36
voor ieder volgend etmaal ..... f 0,15
blijkens Gemeenteblad A.o. 1923 No. 56 Art. 1 te lid zijn gebracht op resp.:

1. in de loodsen per 100 M². of minder, voor de drie eerste etmalen of korter ..... f 6,00
voor ieder volgend etmaal ..... „ 2,50
2. op open terreinen per 25 M². of minder, voor de drie eerste etmalen of korter ..... f 0,60
voor ieder volgend etmaal ..... „ 0,25

een stijging ditmaal van bijna 67½ pCt.!

Zooals wij hierboven reeds met een enkel woord releveerden zijn vrijwel alle kadeterreinen, aan diep vaarwater gelegen, op langen termijn aan particuliere bedrijven verhuurd en de sedert den oorlog door de gemeente ongeveer verdubbelde tarieven voor grondhuur, alsmede de overige lasten, welke op de particuliere loodsexploitatie drukken, als daar zijn:

- kadegeld — zie hierboven,
- grondhuur,
- kosten voor bestrating van nieuw aangelegde terreinen,
- kosten voor loodsbouw (evt. huur, jaarlijks aan de Gemeente te voldoen, indien deze den loodsbouw zelf ter hand neemt)

noodzaken den particulieren ondernemer zijn in verhouding tot de vóóroorlogsjaren zooveel zwaarder lasten op zijn beurt weder af te wentelen op de lading-ontvangers. Men zij derhalve niet te haastig met de bewering, dat de Gemeentelijke tarieven concurrerend genoeg zijn — uit bovenstaand overzicht blijkt maar al te duidelijk, dat de tarieven sedert 1913 over de geheele linie niet onaanzienlijk zijn gestegen — en dat uitsluitend de cargadoors de tarieven voor lossingskosten, loodshuur e.d. onnoedig opdrijven. Bij herhaling werd gedurende de laatste jaren door deze groep van werkgevers in het havenbedrijf het initiatief tot tariefverlaging genomen; hun voorbeeld werd echter door het Gemeentebestuur tot dusver niet of onvoldoende gevolgd. Wij mogen er in dit verband op wijzen, dat het Gemeentebestuur van Antwerpen aan de stoomvaartlijnen, die op langen termijn een „hangar” huren, een tarief in rekening brengt van Frs. 20,— per M². per jaar. Dit cijfer sluit alles in, m.a.w. extra's voor kadegeld, loodshuur — zie boven —, worden niet berekend! De buitenlandsche reederijen, die, zooals bijvoorbeeld de Royal Mail zulks te Rotterdam heeft gedaan, te Antwerpen een eigen kade met loods van de Gemeente huren, betalen te Antwerpen dan ook *aanzienlijk minder* dan te Rotterdam.

Er is echter nog een andere factor van beteekenis, waarop eveneens bij herhaling werd gewezen en die mede een regelmatige ontwikkeling van het stukgoederenverkeer over de Rotterdamse haven in den weg staat. Wij bedoelen de uniforme berekening van havengeld, om het even of de stoomschepen een volle lading lossen dan wel slechts een klein gedeelte der lading te dezer stede wordt geladen dan wel gelost. Wij mogen de anomalie, die het gevolg is van dezen wel zeer onbillijken en onlogischen maatregel, met een enkel voorbeeld aan de practijk ontleend, illustreren en noemen dan de betaling van f 1123,50 aan havengeld door een stoomschip, dat in Februari jl. 335 tons lading te dezer stede loste, terwijl hetzelfde stoomschip, in Mei d.a.v. een lading van 2043 tons in onze haven lossende, wederom f 1123,50 aan havengeld verschuldigd was! Dit is natuurlijk één geval uit vele! Wanneer men nu bedenkt, dat de schepen eener nieuwe lijn aanvankelijk vaak met kleine quanta lading arriveeren dan wel vertrekken en dat in moeilijke tijden het totaal der havenkosten vaak beslissend is vóór het aanloopen eener haven, dan blijkt duidelijk, hoe funest dit in de practijk even onbillijke als onlogische systeem werkt! In stede van een tarief dat, rekening houdend met de in de haven verwerkte hoeveelheid goederen, het lijnbedrijf aan-

moedigt, is het vigeerend systeem, dat door het op zichzelf hooge grondcijfer van 5.4 per M³. (bruto) reeds zwaar drukt, veeleer geschikt buitenlandse lijnbedrijven *af te schrikken*. Een nieuwe lijn op Rotterdam — alledaagsch gebeuren in Antwerpen — is dan ook een „white elephant“!

Intusschen is het lijnbedrijf, d.w.z. het stukgoederenverkeer, niet de eenige categorie, die lijdt onder deze averechtsche regeling. Blijkens het Gemeenteblad A° 1918 No. 88 art. 6 lid d. is het *volle* haven-geld verschuldigd door alle schepen, die Rotterdam voor brandstoffen aanloopen; uitgezonderd zijn slechts de schepen, die, vrijstelling van havengeld verkregen hebbende uit hoofde van te verrichten reparaties, „de vereischte bunkerholen innemen aan de reparatie-werf“. Is het wonder, dat de particuliere bunkerstations Vondelingenplaat, Poortershaven en ook de Wilhelminahaven (Schiedam) in steeds stijgende getale de „bunkerscheperen“ trekken? Het geheim ligt waarlijk niet in de overigens wel fascinerende leuze: „Bunker your ships at the Hook of Holland“. De afstand toch tusschen Vondelingenplaat en Rotterdam is van veel minder beteekenis voor den reeder dan de wetenschap, dat de bunkerprijs, daar betaald, *alle* havenkosten insluit. De exploitanten der etablissementen Vondelingenplaat en Poortershaven hebben, gezien de weinig soepele bepalingen van het Rotterdamsche Gemeentelijk tarief der havengelden, eenvoudig besloten op *hun* domein *geen* havengeld te heffen, terwijl krachtens de betreffende bepalingen van het tarief der Gemeente Schiedam, bunkerscheperen slechts 1 cent per M³. (bruto) havengeld verschuldigd zijn, en derhalve de Wilhelminahaven te Schiedam almede tot bunkerterritoir werd bevorderd!

Een waarlijk vooruitziende havenpolitiek in onze eigen Gemeente had reeds lang — in overleg met de groote leveranciers van bunkerholen te dezer stede — een speciaal tarief voor bunkerscheperen ontworpen! Te Hamburg is deze categorie van schepen van betaling van havengeld geheel vrijgesteld.

Wij mogen thans, na op de vele leemten in onze haventarieven te hebben gewezen, nog een opstelling laten volgen van de zuivere havenkosten, verschuldigd door het reeds eerder genoemde, met graan beladen en in ballast vertrekkende, stoomschip van 4441 bruto en 2702 netto register tons, te Rotterdam, Hamburg en Antwerpen:

Rotterdam.	Hamburg.	Antwerpen.
(Gebaseerd op zomertarieven voor loodsgeld).		
Loodsgelden ink. .... Fl. 340.60	Loodsgelden ink. .... Mk. 313.80	Loodsgelden ink. .... Frs. 1127.94
„ uitg. .... „ 36.14	„ uitg. naar	„ uitg. .... „ 212.38
Havenloods ..... „ 17.50	Elbe Lichtschip No. 3 „ 149.20	Havengeld Frs. 1.25 p.
Havengeld:	Mk. 463.—	Moorsom netto Reg. t. „ 4678.75
(12568 M ³ a 5.4 c. p. M ³) „ 678.68	a 59.25 ..... Fl. 274.33	Havenloods ink. .... „ 187.50
Fl. 1072.92	Havengeld incl. haven-	„ uitg. .... „ 187.50
	loods. 7653 M ³ a 1 d.	Gezondheidsrechten
	per M ³ £ 31.17.— a	(vaste heffing) ..... „ 120.—
	12.06: ..... „ 384.11	Frs. 6514.07
	Fl. 658.44	a 11.50 ..... Fl. 749.12

Men zal moeilijk kunnen volhouden, dat dit overzicht een voor Rotterdam gunstig beeld toont en indien men zich de moeite getroost aan de hand der cijfers na te gaan in hoever men waarde mag toekennen aan oratorische uitlatingen als „het zal niet mogelijk zijn een goedkoopere haven te vinden“ en „maar hoe dit zij, gemotiveerd is het niet Rotterdam een dure haven te noemen“, dan kan men zich niet onttrekken aan een indruk van oppervlakkigheid.

Dat men zich toch bewust worde van de noodzakelijkheid *thans* in te grijpen ten einde het stukgoederenverkeer, voor het te laat is, in steeds grootere mate over onze haven te leiden! Daartoe is niet noodig meerdere reclame. Rotterdam is „a household word the world over“ en voor de noodige reclame zorgen de particuliere ondernemers wel, wier belangen volkomen parallel loopen met die der Gemeente, waar het gaat om een zoo intens mogelijke bedrijvigheid in

onze haven! Het Gemeentebestuur dient echter het particulier initiatief tegemoet te komen door aanpassing der tarieven aan de eischen van onzen tijd. Of daartoe noodig is het „onderbrengen van de haven in één centraal bedrijf?“ Een vooruitziende Gemeentepolitiek, een zich doen voorlichten door deskundigen, door de practijk gevormd en een krachtig besef, dat de staāge groei der havenbeweging een levensbelang is, zouden reeds zeer veel vermogen. Rotterdam let op uw saeck.

Rotterdam, December 1925.

C. V.

DE N. W. ZUIDERZEEPOLDER.

Ir. J. F. Ligtenberg te 's-Gravenhage schrijft ons:

Alvorens de argumenten, welke Prof. Mr. A. van Gijn in uw weekblad van 18 November en de heer S. L. Louwes in dat van 2 dezer aanvoeren tegen eene spoedige droogmaking van den N. W. Zuiderzeepolder, nader te bespreken, schijnt het mij gewenscht omtrent twee punten elk misverstand uit te sluiten: den omvang van het financieele offer, dat volgens het voorstel der Regeering de droogmaking van den Wieringermeerpolder gelijktijdig met den bouw van den afsluitdijk van de Staatsfinanciën zal eischen en het risico, dat de door de Commissie Lovink uitgesproken verwachting ten aanzien der aanvankelijke cultuurresultaten inhoudt.

Wat het eerste punt betreft, zoo wordt in de M. v. T. van het thans aanhangig wetsontwerp het tekort op den N. W. Polder begroot op f 7.5 miljoen aan het eind van het 14de jaar, nadat het werk zal zijn aangevangen. Bij den toegepaste rentevoet van 5 pCt. moet de contante waarde van dit bedrag bij den aanvang van het werk op juist de helft daarvan of f 3½ miljoen worden gesteld. Dit bedrag is het eenige; dat als een offer ten behoeve van de onmiddellijke inpoldering kan worden beschouwd. Het afzien van de mogelijke winst van f 5 miljoen, welke te verkrijgen zou zijn, wanneer men de inpoldering wellicht 40 of 50 jaar uitstelde, kan toch thans niet als een offer gelden, waarvan trouwens de contante waarde slechts gering zou zijn en het zal ook zeker niet de meening van Mr. van Gijn zijn, dat een uitgaaf van een half miljoen voor ontwatering thans hierdoor zou kunnen worden gemotiveerd, dat zij door de over 50 jaar te behalen winst van f 5 mil-

lioen op de Wieringermeer zou zijn gedekt. Eene contante waarde van f 7 à f 8 miljoen, zooals de heer Van Gijn noemt, valt voor het te brengen offer op geene wijze te becijferen.

Het thans aanhangige plan voor droogmaking van den N. W. Polder kan dan ook slechts in een zuiver licht worden beschouwd, wanneer men voor de contante waarde van het tekort hierop een bedrag van f 3½ miljoen noemt en hierbij in het oog houdt, dat dit tekort nog aanzienlijk minder zal zijn, wanneer het voor de uitvoering der werken benodigde kapitaal tegen een lageren rentevoet dan gemiddeld 5 pCt. kan worden verkregen.¹⁾

Het tweede genoemde punt beheerscht in hooge mate den omvang van het risico, dat bij onverwilde

¹⁾ Zoo zal bij een rentevoet van 3½ pCt. het werk reeds een geringe winst opleveren.

uitvoering van den N. W. Polder wordt geloopt. Bij het uitspreken harer verwachtingen ten aanzien der aanvankelijke cultuurresultaten heeft nu de Commissie Lovink zich uitsluitend gebaseerd op de te boek gestelde praktische ervaring, welke verkregen is bij het in cultuur brengen van de Anna-Paulowna en Waard- en Groot Polders. De vooruitgang, die zij voor de gronden aanneemt, nadat deze eene diepe ontwatering zullen hebben verkregen, is niet sneller, dan in de genoemde polders werd waargenomen. Wat zij buiten beschouwing liet — en ook mocht laten — is slechts de periode, waarin de gronden ondoelmatig werden behandeld en door het ontbreken van iedere ontwatering niet in cultuurwaarde konden vooruitgaan. Er kan hier dus geen sprake zijn van een ongemotiveerd optimistische opvatting; integendeel, het zou ongemotiveerd pessimisme zijn, wanneer men, wetende, dat de Anna Paulownagronden binnen zeven jaren na hunne doelmatige ontwatering hunne volle cultuurwaarde bereikten, eraan zou twijfelen; de Wieringermeergronden, na gedurende twee jaren ongeroerd te zijn gelaten, eveneens in zeven jaar tot hunne volle cultuurwaarde te kunnen brengen.

De proefpolder wordt dan ook allerminst noodig geoordeeld om te onderzoeken of de uitgesproken verwachting wel zal kunnen worden verwezenlijkt, doch om verschillende door de nieuwere landbouwwetenschap aangewezen middelen om den vooruitgang der gronden te bevorderen aan de practijk te toetsen, omdat verondersteld mag worden, dat de op deze wijze te verkrijgen ervaring mogelijk zal maken in den Wieringermeerpolder gunstiger resultaten te bereiken dan in de oudere polders werden verkregen. Door de verwachting dezer gunstiger resultaten worden ook de niet onbelangrijke voor den proefpolder¹⁾ te besteden bedragen gemotiveerd. Met deze verwachtingen is echter in de ramingen voor den N. W. Polder noch wat den tijdsduur, noch wat de kosten betreft rekening gehouden. Ook wanneer men deze verwachtingen „optimisme” zou willen noemen, blijven zij dus zonder invloed op het risico, dat men bij den voorgestelden opzet aanvaardt.

Nu dus de omvang van het offer en van het risico tot hunne juiste verhoudingen zijn teruggebracht, kan de principiele door beide schrijvers behandelde vraag met beter oordeel worden beschouwd:

„kunnen de voor eene spoedige droogmaking van den N. W. Zuiderzeepolder uit 's Lands middelen beschikbaar te stellen bedragen voor andere doeleinden, met name voor ontwatering en ontginning thans doelmatiger worden aangewend?”

Reeds wees ik er in mijn vorig artikel op, dat het stellen van een dergelijke vraag reeds op zichzelf een fout is te achten.

Het zou toch tot een volslagen dadeloosheid op ieder gebied voeren, wanneer men voor elke staatsuitgave het hier gesteld criterium ging toepassen: dat een uitgaaf, hoe nuttig ook besteed, slechts dan verantwoord zou worden geacht, wanneer het bewijs te leveren ware, dat met hetzelfde bedrag voor een ander doel aangewend niet nog grooter nut zou kunnen worden bereikt. Dit bewijs is nimmer te leveren. Slechts door het nut eener uitgave op zichzelf beschouwd tot maatstaf voor hare beoordeeling te nemen, is het mogelijk tot opbouw te geraken.

Het is dan ook allerminst om het nut van de inpoldering van de Wieringermeer tegenover dat van ontwatering te stellen, dat ik op de gestelde vraag nader zal ingaan; het is integendeel om er op te wijzen, dat droogmaking en ontwatering nevens

¹⁾ Ten aanzien van den tijdsduur, welke voor het doen van onderzoekingen in den proefpolder beschikbaar is, kan ik slechts naar mijn vorig artikel verwijzen, waarvan de jaren geheel overeenstemmen met het in de Memorie van Toelichting ontwikkeld werkplan, d.w.z. proefpolder droog in 1926, eerste landbouwwerkzaamheden in de Wieringermeer in 1932, dus 6 jaar hierna.

elkaar kunnen en behooren te worden aangewend, daar zij aan verschillende behoeften van onzen landbouw voldoen.

Want juist in dit opzicht gaat het door Prof. van Gijn gekozen voorbeeld, de partiele bemaling van 9400 HA. grond in het waterschap Vollenhove, niet op, waar hij meent, hier op een werk te kunnen wijzen, dat gelijksoortige landbouwbelangen zal dienen als de droogmaking van de Wieringermeer. Het in het Waterschap Vollenhove in voorbereiding zijnde werk beoogt toch een grootendeels tot den zandbodem vergraven veengebied, door bemaling en egaliseering tot zeer veel gunstiger landbouwopbrengsten geschikt te maken. De grondsoort, de plaatselijke omstandigheden en de aanwezige bevolking maken echter, dat ook bij den nieuwen toestand in de eerste plaats aan kleinbedrijven moet worden gedacht. Weliswaar zal het geheele gebied, hetzij door toepassing van de Onteigeningswet, hetzij door ruilverkaveling, een betere perceelsindeeling moeten verkrijgen, dan thans aanwezig is; de nieuwe perceelen zullen echter voor een groot deel wederom zijn toe te wijzen aan de oude eigenaren, waardoor van den opzet van nieuwe groote bedrijven (waartoe bovendien de grondsoort zich in het algemeen niet leent) slechts in beperkte mate de mogelijkheid zal bestaan. Ook de Commissie, welke het Waterschap adviseerde, heeft in de eerste plaats aan uitgifte der gronden in kleine oppervlakten aan de oude gebruikers gedacht.

De aandacht mag er nog op worden gevestigd, dat men hier geenszins — zooals uit het door Prof. van Gijn medegedeelde zou zijn af te leiden — met een werk te doen heeft, dat onverwijld zou kunnen worden aangevat, daar alle gronden reeds in handen van het Waterschap zouden zijn; integendeel, een besluit van het Waterschap om tot aanvraag van concessie voor het aanbevolen plan over te gaan werd zelfs nog niet genomen en met de eigenaren der thans aanwezige 15.900 kadastrale perceelen¹⁾ werd nog niets overeengekomen. Dit aantal perceelen is reeds eene aanwijzing voor den geruimen tijd van voorbereiding, welke — ook bij toepassing der Wet op Onteigening of Ruilverkaveling — zal worden gevorderd vóór tot de uitvoering van het werk kan worden overgegaan, waarvan ook een uitgewerkt plan nog ontbreekt.

Hoe aanbevelenswaardig het plan tot partiele bemaling in Vollenhove nu ook moge zijn, allerminst kan er van gezegd worden, dat uitvoering ervan in belangrijke mate zal tegemoet komen aan de behoefte wier voorziening bij het tot stand komen van de inpoldering van de Wieringermeer op den voorgrond treedt: de behoefte aan uitbreiding van het aantal ruim opgezette landbouwbedrijven op goeden grond. Niet tegenover elkaar doch nevens elkaar dienen dan ook deze beide plannen, welke voorziening in verschillende landbouwbehoeften beoogen, te worden beschouwd; uitvoering van het eene maakt uitvoering van het andere in geen enkel opzicht overbodig.

De heer Louwes brengt nog een nieuw principieel argument in het geding. Wanneer ontwatering, ontginning en drooglegging van Zuiderzeegronden gelijktijdig op ruime schaal worden aangevat — zoo betoogt hij — komt na afzienbaren tijd een oogenblik, waarop vrij plotseling de meeste mogelijkheden tot uitbreiding van ons cultuuroppervlak zullen zijn geëindigd; de landhonger, welke voor een korte reeks van jaren in ruime mate kon worden bevredigd, keert dan onvermijdelijk in nog heviger mate, dan waarin hij thans aanwezig is, terug. Hoe geleidelijker men de toenamie van cultuurgrond doet plaats hebben, hoe minder ernstige gevolgen hiervan voor de toekomst zijn te vreezen. De inpoldering der Zuiderzeegronden kan daarom zonder bezwaar wachten tot alle daarmee samenhangende landbouwvraagstukken nader zullen zijn bestudeerd. Inmiddels kunnen ontwatering en ontginning uitbreiding aan onze landbouwmogelijkheden geven.

¹⁾ Verslag der Commissie blz. 28.

Voor zoover deze redeneering een grond van juistheid bevat, richt zij zich niet tegen eene onverwijldedroogmaking van den N.W. Polder.

Immers men kan de verschillende mogelijkheden, welke tot uitbreiding van ons cultuuroppervlak of tot vermeerdering van de productiviteit daarvan bestaan, geenszins als de voorziening van één en dezelfde behoefte beschouwen. In het Verslag der Commissie „Lovink” wordt dit overtuigend aangetoond. Noch door betere ontwatering der daaraan behoefte hebbende gebieden, noch door heide-ontginning zal men de behoefte aan telkens meer bedrijven op onze rijke kleigronden kunnen bevredigen, en kunnen voorkomen, dat de versnippering der meest weerstandskrachtige bedrijven in steeds bedenkelijker mate voortgaat. Wil men dan ook in dezen naar geleidelijkheid streven, dan zal zulks slechts op deze wijze doel treffen, dat men elk der drie genoemde middelen tot verhooging onzer landbouwproductie met geleidelijkheid toepast.

Het inpolderen van den kleinsten Zuiderzeepolder geruimen tijd, voordat de mogelijkheid tot uitvoering der overige polders bestaat, ligt dan ook veeleer in de lijn van het door den heer *Louwes* gestelde betoog, dan dat het zich daartegen verzet.

Inmiddels dient wel te worden begrepen, dat bij het beschikbaar stellen der Zuiderzeegronden van geleidelijkheid, zooals de heer *Louwes* deze wenscht, geen sprake zal kunnen zijn. Wanneer eenmaal tot drooglegging der groote polders wordt overgegaan, zal men slechts de uitvoeringskosten en het renteverlies binnen redelijke grenzen kunnen houden door het geheele oppervlak in zoo kort mogelijken tijd in cultuur te brengen; dit wordt voor de beide Zuidelijke polders een oppervlak van meer dan 140.000 HA. in 7 à 8 jaar.

Acht men dit voor het thans levend geslacht een te grooten schok, dan zal het dit eveneens voor het op ons volgend geslacht zijn. Wil men de groote landaanwinst, welke de Zuiderzee ons kan leveren, aanvaarden, dan zal zulks slechts door een plotselinge sterke vermeerdering van cultuurgrond mogelijk zijn. Dit maakt voor het thans levend of voor het volgend geslacht geen verschil.

Het thans levend geslacht nu heeft dringend behoefte aan de geheele landaanwinst der Zuiderzeegronden. Het beschikt over de krachten om deze gronden rendabel te maken. Het mag verwachten, dat door het verkrijgen van deze gronden zijne landbouwontwikkeling voor een reeks van jaren op meer harmonische wijze zal kunnen plaats hebben, daar deze gronden eene compensatie zullen opleveren voor de invloeden welke de innerlijke kracht van zijnen landbouw het meest bedreigen. Het moet daarom niet alleen als het recht, het moet als de plicht van het thans levend geslacht worden beschouwd, het groote nationale werk, dat tot het verkrijgen van deze landaanwinst zal leiden, zooveel zijne krachten mogelijk maken, te bevorderen. De problemen, die hieruit voor de toekomst zullen ontstaan, zijn thans niet te overzien en dienen aan het toekomstig geslacht te worden overgelaten. Met zekerheid kan echter worden gezegd, dat de te verkrijgen landaanwinst ook voor het komend geslacht niet verloren zal zijn en hieraan mogelijkheden zal aanbieden, welke in betekenissen niet zullen onderdoen voor de voordeelen, welke het thans levend geslacht van de droogmaking mag verwachten.

In deze opvatting past de zoo spoedig mogelijke droogmaking van den N.W. Polder, welke bij het thans in behandeling zijnde wetsontwerp is voorgenomen. De heer *Louwes* vergist zich, wanneer hij meent, dat het thans ontworpen werkplan in strijd zou zijn met het advies der Commissie „Lovink”, dat bij het in cultuur brengen van den polder inlaat van zoet water wenschelijk acht. Deze mogelijkheid bestaat ook bij open Zuiderzee, daar uit het Westelijk ringkanaal, dat de ontwatering van geheel Noordelijk Noord-Holland opneemt, zeer groote hoeveelheden

zoet water kunnen worden ontleend. Er behoeft dan ook niet aan te worden getwijfeld, dat de Commissie „Lovink”, welke als zoodanig over het te volgen werkplan niet adviseerde, het thans ingediend wetsontwerp tot spoedige uitvoering van den N.W. Polder geheel in den geest van het door haar uitgebracht advies acht, welk advies op zoo krachtige wijze pleitte voor eene spoedige vermeerdering van ons cultuuroppervlak met eene ruime hoeveelheid goeden bouwgrond.

Den Haag, 2 December 1925.

**WELKE BEDRIJFSVORM IS VOOR HET
RADIO-TELEGRAAFVERKEER TUSSEN
NEDERLAND EN OOST-INDIË DE MEEST
WENSCHELIJKE.**

Ir. A. E. R. Collette schrijft ons:

Door een samenloop van omstandigheden kwam het artikel „Staats- of particuliere exploitatie van de radio-telegrafie?” van de hand van den heer P. J. van Kesteren, opgenomen in de „Econ.-Stat. Berichten” van 1 Juli 1925, No. 496, mij eerst een dezer dagen onder de oogen.

Reeds in den aanvang van zijn geschrift corrigeert de schrijver den titel, doordien hij de algemeene vraag tot eene meer concrete terugbrengt, luidende of voor een bepaald verkeersmiddel, in casu het radio-telegraafverkeer, en meer in het bijzonder dat der Nederlandsche radio-verbinding met Oost-Indië, een bepaalde bedrijfsvorm de voorkeur verdient, zoo ja, welke en op welke gronden?

De beperking zou ik liever nog verder doorvoeren door de vraag *uitsluitend* te doen slaan op het radio-telegraafverkeer Nederland-Oost-Indië. Dit verkeer toch is eene op zich zelf staande aangelegenheid met eene geheel bijzondere betekenis voor Nederland en zijne koloniale bezittingen.

Het is bekend, dat de totstandkoming van dit verkeer in hooge mate beïnvloed is geworden door de politiek, die in het teeken van den oorlog stond. De waarde, welke aan een dusdanig verkeer moet worden toegekend, bezien uit een economisch en handels oogpunt, is niettemin geenszins veronachtzaamd.

Na beëindiging van den oorlog is de meer vreedelievende zijde van de onderneming sterk op den voorgrond getreden, waardoor de beantwoording van de gestelde vraag op sociaal gebied van overwegend belang wordt.

De omstandigheid dat de financieele resultaten van de verbinding voor het tegenwoordige alleszins bevredigend zijn, moge allerm minst tot de conclusie leiden, dat de huidige bedrijfsvorm van de exploitatie commercieel, ook voor de toekomst, de meest gewenschte is.

De Commissie, ingesteld tot onderzoek van de organisatie van den Technischen Dienst van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafien en Telefonen adviseert in haar verslag, deel II, betrekking hebbende op de radio-stations Kootwijk-Sambeek; het radio-verkeer over groote afstanden niet langer door den Staat te doen exploiteeren, doch aan het particuliere initiatief over te laten in dien zin, dat dit verkeer zou moeten worden gelegd in handen van eene zuiver nationale Maatschappij, waarin het Rijk zich zou moeten interesseeren onder zoodanige voorwaarden, dat daarbij zijne financieele, economische, strategische en politieke belangen volkomen veilig zijn.

Dit advies omvat aldus niet alleen het verkeer Nederland—Indië, maar het geheele internationale verkeer, waaronder de Commissie dan verstaat het radio-verkeer over groote afstanden.

Het wil echter voorkomen, dat in de eerste plaats de bedrijfsvorm van het radio-verkeer Nederland—Indië onder de oogen moet worden gezien, en dat daarna — *wanneer voor dit verkeer de meest wenschelijke bedrijfsvorm is gekozen* — de lijn, welke voor het verdere internationale radio-verkeer is te

volgen, behoort te worden bepaald, in aansluiting aan dien bedrijfsvorm.

Van groote beteekenis is het voorzeker, dat de leiding van het radio-verkeer Nederland—Indië in ééne hand ligt. Verwickelingen als zich bij de gesplitste leiding in Nederland en in Indië hebben voorgedaan, en onder het tegenwoordige regime ook voor de toekomst nog allerminst uitgesloten zijn, kunnen in een goed geleid gecentraliseerd bedrijf niet alleen niet worden geduld, maar zullen alsdan ook onbestaanbaar zijn.

De bestuursverhoudingen tusschen het moederland en zijne koloniale bezittingen zijn echter van dien aard, dat eene dergelijke gecentraliseerde leiding niet wel denkbaar is, en daarmede is dan de tegenwoordige vorm van zuiver staatsbedrijf veroordeeld.

Men denke in dit verband aan de groote internationale zeekabelverbindingen, waarbij steeds in acht genomen is, dat het geef- en ontvangstation ten nauwste samenwerken, in onverstoerbare harmonie functioneeren. Faalt op dit punt iets, dan kan met zekerheid worden aangenomen, dat het doel gemist, geld verspild en het publiek gedupeerd wordt.

Wanneer men nu met deze korte aanwijzingen voor oogen de radio-telegrafische gemeenschap Nederland—Indië in beschouwing neemt, dan moet men onvermijdelijk tot het inzicht komen, dat in deze eene leemte is ontstaan, welke dringend voorziening vraagt.

Met voordacht wordt hier gezegd is ontstaan, want aanvankelijk zijn de bezwaren, welke zich later hebben voorgedaan, wel degelijk onder de oogen gezien.

Met de aanneme, dat de voortschrijdende wetenschap recht gaf te verwachten, dat eene directe radio-verbinding tusschen Nederland en Oost-Indië mogelijk zou zijn, — zij het geen geregelde dan toch eene partieele over een gedeelte van het etmaal —, heeft de Nederlandsche Administratie in 1917 den bouw van het Radio-station Kootwijk—Sambeek ter hand genomen. Afscheiden van overwegingen van politieke aard, is toen samenwerking gezocht met „Telefunken, Gesellschaft für drahtlose Telegraphie”, omdat het Departement van Koloniën bereids eene Telefunken-inrichting voor Indië besteld had, en ook toen reeds werd ingezien, dat het van overwegend gewicht moest worden geacht, dat de beide stations zooveel doenlijk bij elkaar zouden aanpassen. De omstandigheid, dat in Indië naast de Telefunken-inrichting met machine-zender, bovendien een booglampzender werd opgesteld, behoefde, bij goede samenwerking, nog geen afbreuk te doen aan den gestelden eisch van aanpassing. Terwijl overigens verwacht had mogen worden, dat tusschen de Administratiën in het moederland en in Indië de zoozeer gewenschte samenwerking zou bestaan, heeft de ervaring anders geleerd. En al is deze samenwerking gecorrigeerd, zoodat het radio-verkeer zich in betere banen beweegt dan aanvankelijk het geval was, het gevaar voor conflicten en wrijvingen is niet uitgesloten.

Aan een zuiver Staatsbedrijf van het bedoelde verkeer kleven echter nog andere bezwaren, zooals de genoemde Commissie eveneens opmerkt.

De radio-telegrafie is een tak van techniek, welke voortdurend groeit; studie en proefneming doen haar snel voortschrijden. Met die proefnemingen zijn natuurlijk groote sommen gemoed, zij vorderen omvangrijke laboratoria, kostbare organisaties met geschoold personeel en specialisten, die naar rato bezoldigd moeten worden. De ontwikkelingsgang der radio-gemeenschap wordt dan ook door de groote kapitaalcrachtige wereldfirma's geheel beheerscht. Deze firma's hebben uitgebreide licentie-overeenkomsten gesloten, en aldus door samenwerking, het overnemen en uitwisselen van elkanders vindingen, en het zooveel mogelijk tot eenheid brengen van de grondgedachten waarop het geheel zich moet ontwikkelen, het radio-verkeer tot het hoogst bereikbare opgevoerd.

Wil het radio-verkeer aan de stijgende eischen, en

in concurrentie met andere gemeenschapsmiddelen blijven voldoen, dan zullen tot in nog onafzienbaren tijd voortdurend nieuwe vindingen toepassing moeten kunnen vinden; bestaande constructies en inrichtingen zullen, zonder dat zij nog versleten zijn, of zelfs door afschrijving tot een rationeel minimum-bedrag zijn teruggebracht, moeten vernieuwd worden, en dit wel op het juiste oogenblik, m.a.w. niet alleen wanneer zulks financieel convenieert, maar zoodra, of althans nabij het moment, dat een goed bedrijf dit in het belang van handel en nijverheid vordert.

De heer Van Kesteren kan hierin geen bezwaar zien tegen Staatsbedrijf. De Rijksdienst kan zich toch tegen betaling de nieuwste vindingen, welke de radio-techniek voortbrengt, aanschaffen. „Staat de Regeering”, zoo vervolgt hij, „de gelden toe om het zendstation te Kootwijk op de huidige hoogte van de techniek te brengen, dan staat de toestand er nog beter voor, dan nu het geval is”.

Ergo het station moet op de huidige hoogte gebracht worden, is dus, althans volgens dien schrijver, niet meer op de hoogte. Om hierin te voorzien, zal de Regeering gelden hebben toe te staan, hetgeen haar niet altijd zoo gemakkelijk zal vallen, vooral niet indien de wetenschap voorziet, dat het nieuw aan te schaffene allicht binnenkort weer door beter zal zijn te vervangen.

De vorenbedoelde Commissie, de Staatsexploitatie van het radioverkeer over groote afstanden ontraden-de, meent eene oplossing gevonden te hebben door de exploitatie, zooals vermeld, te laten geschieden door eene zuiver nationale Maatschappij, waarbij het Rijk dan op bijzondere wijze zou moeten zijn geïnteresseerd.

Men nadert dan van zeer nabij den vorm van het zg. „gemengd bedrijf”; zooals dit in den lateren tijd meer op den voorgrond is getreden.

Denkt men zich zulk een gemengd bedrijf toegepast op het radio-telegraafverkeer Nederland—Indië, dan zou het Rijk reeds dadelijk in de vennootschap kunnen deelnemen door den inbreng van hetgeen zoowel in Nederland als in Indië ten behoeve van dit verkeer is tot stand gebracht. Wij betoogden reeds, dat alleen op deze wijze, in een gemengd bedrijf, de zoo noodige eenheid in de leiding wordt gewaarborgd. Uiteraard zou bij genoemden inbreng eene waardebe-paling moeten plaats vinden, onder inachtneming van hetgeen onder den druk van den oorlogstoestand destijds als noodzakelijk was te achten, doch thans waar-deeloos, of althans van veel minder beteekenis is.

Het Rijk zou zodoende er gemakkelijk voor kunnen zorgen een aandeelhouder met overwegenden invloed te zijn.

Dat deelneming door buitenlandsch kapitaal hierbij uitgesloten zou moeten worden, zooals de heer Van Kesteren betoogt, behoeft m.i. niet het geval te zijn. Integendeel ware, om de hiervoren genoemde redenen, medewerking en deelgenootschap te zoeken bij een der groote wereld-radio-ondernemingen.

De uitwerking van het denkbeeld van een gemengd bedrijf, hier slechts aangestipt, zou, hoe het ook zij, het onderwerp van eene ernstige studie van ter zake deskundige personen kunnen uitmaken.

De plaats, welke eene dergelijke Vennootschap voorts in het radio-verkeer op groote afstanden zou hebben in te nemen, kan daarna aan de orde gesteld worden. Dit te regelen zal zeker veel minder moeijeligheden opleveren dan de eventuele opzet van een gemengd radio-telegraafbedrijf Nederland—Indië.

's-Gravenhage. * * *

Naschrift. Van de mij welwillend door de redactie geboden gelegenheid tot het plaatsen van een onderschrift zal ik gaarne een bescheiden gebruik maken.

Het wijzigen van een bedrijfsvorm kan slechts gemotiveerd zijn, indien of de bestaande niet voldoet of van den nieuw gedachten met zekerheid een betere uitkomst dan van den bestaanden verwacht mag wor-

den. De heer Collette, sterk geporteerd voor een gemengd bedrijf, is in gebreke aan te toonen, dat i.c. een gemotiveerde aanleiding voor een dergelijke wijziging aanwezig is. Het tegendeel is waar. De verhouding tusschen den Indischen en den Nederlandschen dienst is sinds lang van dien aard, dat daarin niet de minste reden is te vinden om van bedrijfsvorm te wisselen; doorlopend onderhouden beide diensten een innig contact.

Ten slotte nog dit.

Sinds de verschijning van mijn artikel in Juli j.l. is de radio-techniek wederom een grooten stap vooruit gegaan. De korte golf heeft haar intrede gedaan in het verkeer Nederland-Indië, en heeft zoodanige perspectieven geopend, dat het ook uit dien hoofde geraden schijnt, deze zaak in rijkshanden te houden.

v. K.

TIJDENS DE DOUANE-CONFERENTIE TE PEKING.

Belangrijke uitlatingen van een Chineeschen staatsman.

Het ligt niet in de bedoeling om in dit stukje een bespreking te wijden aan den gang der Douane-conferentie te Peking welke, behoudens eenige moeilijke dagen, tot dusverre een vrij bevredigend verloop schijnt te hebben gehad. Wanneer het einde in zicht is en de slotconclusies bekend zijn, leent de gelegenheid zich er beter toe om een overzicht te geven van de bereikte resultaten en om eenige nabetrachtingen te houden in aansluiting met de voorafgaande beschouwingen in de „E.-S. B.” van 14 October j.l. opgenomen.

In verband met de conferentie echter, wil ik thans de aandacht vestigen op eenige zeer belangrijke uitlatingen van de zijde van Tang Shao-i,¹⁾ een hoogstaande politieke figuur in China, die zoowel te Peking als onder de onafhankelijke regering van Canton de hoogste staatsambten bekleed heeft en thans in vrijwillige ambteloosheid te Shanghai verwijft.

Het merkwaardige in de uitlatingen van dezen staatsman ligt in den moreelen moed en de oprechtheid waarmede hij in tijden, waarin geen enkele zijner landgenooten, hoog of laag, het waagt om een enkel woord over de politieke toestanden te uiten, dat in strijd is met de eenzijdige hysterische opvattingen en eischen dezer dagen, op duidelijke en overtuigende wijze zijn meening verkondigt.

De vorm waarin Tang Shao-i zijn vertoog giet, is een open brief, gericht aan den waarnemend President Tuan Chi-jui, in het Engelsch gesteld en gepubliceerd in een Engelsch blad („North China Herald” van 24 October j.l.) te Shanghai, zoeven over Siberië ontvangen. Feitelijk is het stuk een duplikaat op een verweer van de zijde van de Peking-regering, bij monde van Generaal Ting Shih-yuan in hetzelfde Engelsche blad opgenomen, naar aanleiding van Tang Shao-i's protest, een paar weken te voren tegen de douane-conferentie gericht.

Dit protest gaf indertijd bij eerste lezing den indruk als te behooren onder de vele extremistische pogingen om de douane-conferentie te saboteeren als een actie van partij-politiek of overdreven nationalisme. Eenige zinnen erin gaven echter aanduiding van de onderliggende principes, welke thans in bovengenoemden open brief zeer duidelijk naar voren zijn gebracht.

Daar de heer Tang in het Engelsch schreef wil ik de excerpten uit zijn open brief in het origineel weergeven. Ik laat alles weg wat thuis hoort in zijn partij-politiek²⁾ of deel uitmaakt van den persoonlijken

¹⁾ Chineesche namen in Wade's spelling, welke in China algemeen gangbaar is en ook door alle Engelsche en Amerikaansche bladen onveranderd wordt gebruikt.

²⁾ Tang Shao-i is de leider van de „witte” of gematigde Kuomintang (patriottenpartij) waarvan de „roode” sectie thans Canton beheerscht. De waarnemend President Tuan Chi-jui behoort tot de Anfu Club en wordt o.a. ook door bovengenoemde partij gedesavouéerd en aangevallen.

aanval op den waarnemend president, welke ongetwijfeld het hoofdmotief van den open brief daargestelt. Dit neemt echter niet weg, dat van zoo'n figuur als Tang Shao-i de uitlatingen over den toestand van zijn land in het algemeen (die hij trouwens ook bevestigd in een ander schrijven, waarover meer hiéronder) als zijn serieuze weergegeven overtuigingen moeten worden opgevat.

Zoo schrijft hij o.a.:

„When we have set our house in order, we may invite the Powers to visit us, to see the good works we have done, and then in a friendly way and under pleasant circumstances, we can tell them under what conditions we shall be able to do business with them. That is gentlemanly conduct, which is necessary in a nation as in an individual. When we are sure of our strength, we shall not beg for 2½ per cent. or shout for the unattainable autonomy, but we shall do what we think best. Perhaps some articles may come in free. For instance, if a country lets our tea or silk in free, we may decide to let their steel and wool in free. When we are not beggars we shall become choosers.”

Dit is gezonde, duidelijke taal en verfrisschend om te hooren na den warboel van overspannen kreten en leuzen aan de eene, en het medegevoelende gebazel aan de andere zijde, waar tusschen de stemmen van het handjevol personen die — zonder eigenbelang — den toestand goed beseffen en het wél van China ter harte hebben, groot gevaar loopen om geheel gesmoord te worden. Waar wel mocht gewanhoopt worden aan de kans om ooit een Chinees van beteekenis zulke denkwijzen tot openlijke uitdrukking te zien brengen, daar komen de uitlatingen van den heer Tang werkelijk als een lichtstraal in den duisteren chaos. Moge dit het uitgangspunt worden van gezondere opvattingen en krachtsuitingen in het land zelf.

Voor hen die belang stellen in het financieele credit van China, is de volgende aanhaling van veel beteekenis:

„The control of the Customs administration is determined by agreement. As long as the Customs revenue serves as a guarantee for foreign loans and obligations, China will not be able to take over full administrative control of the Customs. Mr. Ting's phrase about the character of the administrators, etc. has nothing to do with the subject, which is: Are we in a position to make an agreement to take over the administration ourselves? I do not believe that as long as we have usurpation in government, unconstitutional methods, militarism and official dishonesty that the Powers will agree to relinquish control of the Customs administration. I therefore suggest that we set our house in order before we attempt to create false hopes among the people that we can make such an agreement.”

Na een stukje polemiek omtrent de beteekenis van het woord „autonomy” op tariefgebied, zegt de Chineesche staatsman verder:

„We do not enjoy autonomy because we signed away our rights by treaty. We are not in a position to abrogate or change that without the consent of the Powers because we have wasted our heritage and allowed misgovernment and usurpation to destroy our strength. We must continue to be a country, in name independent, but actually dependent upon those powers which have the treaty right to dictate to us. If then you continue to misunderstand the real significance of our cry for Tariff Autonomy, you altogether misunderstand what the Chinese people want. They know that the Powers will not agree to autonomy until we have unity and a competent government. You know that neither is possible except through the subordination of the military to the civil authority and through constitutional methods and a democratic government . . . . .

Therefore, when we say we want Tariff Autonomy we really demand that conditions shall be created in China which will make it no longer possible for the Powers to withhold from us what we originally should never have given up to them.”

Dit is nog beter uitgedrukt dan de heer Chamberlain zelf het kon of mocht doen in zijn afscheidsrede aan de Engelsche delegaties bij hun vertrek naar Peking.

De brief eindigt met een uiteenzetting van Tang

Shao-i's beweegredenen om niet tot de tegenwoordige regering toe te treden en met een serie vragen, van meer persoonlijke aard, die hij aan den waarnemend President stelt.

Zeer opvallend in dit stuk, van iemand die alles behalve den naam heeft van met den vreemdeling te heulen, is de totale afwezigheid van eenige poging om naar den geest des tijds China's tegenwoordigen toestand te wijten aan buitenlandsche invloeden en politiek. Tang Shao-i stelt zich op het zooveel hogere standpunt dat het China's zaak was om zich van huis uit zoodanig te gedragen, dat dergelijke invloeden onschadelijk zouden zijn. De geschiedenis van Japan bewijst dat zoo'n opvatting geenszins utopisch is.

Ongeveer tegelijkertijd met dezen brief schreef Tang Shao-i een zeer lezenswaardig artikel voor de grootste Engelsche courant in China (zie „North China Herald” van 17 October jl.) waarin hij een kort overzicht geeft van den toestand en stellingen opwerpt voor de verbetering van het regeeringsstelsel in zijn land. Ofschoon dit niet direct in verband staat met de douane-conferentie, is het toch niet van belang ontbloot in verband met het bovenstaande en is het nuttig, ter verkrijging van een juist inzicht in de groote beteekenis van de thans in bespreking zijnde radicale wijzigingen in de handelsbetrekkingen tusschen China en het buitenland, om kennis te nemen van des heeren Tang's onomwonden diagnose en therapie ten behoeve van den zieken kolos. Wij geven de strekking van het artikel paragraafsgewijze in kort overzicht weer.

Inleidend: De bewering dat een volk de regering heeft die het verdient, geldt niet voor China, dat door de eeuwen heen gewend is geweest om de leiding zijner heerschers, zoowel ten goede als ten kwade, te volgen. Reeds Confucius verkondigde deze stelling. Vóór alles moet dus de heerschende macht zich aan de wet houden. Dit heeft hij gedurende de laatste 14 jaren onder de Republiek niet gedaan.

1. De Grondwet is telkens weer op zijde gezet of verkracht. Zij worde weer hersteld en striktelijk uitgevoerd en, waar herziening noodig mocht blijken te zijn, deze geleidelijk langs strikt wettelijke weg ingevoerd.

2. Het wettelijk gezag is met de voeten getreden. Het worde thans behoorlijk in eere hersteld, niet als „window dressing” voor het buitenland, doch ten bate van het *Chineesche volk*.

3. Het systeem der militaire machthebbers, van den hoogsten tot den laagsten, is ontoelaatbaar en het verderf van het land geweest. Het worde afgeschaft en behoorlijk gereorganiseerd onder civiel gezag.

4. De rechterlijke macht, rechtbanken, gevaugeniswezen, enz., moeten grondig worden herzien en gehandhaafd, niet als reclame voor het buitenland, doch ten bate van het eigen volk. Wat niet goed genoeg is voor een vreemdeling, is ook niet goed genoeg voor een Chinees.

5. Door middel van een strikt budget-systeem moet eens voor goed een einde gemaakt worden aan de huidige verarring in de begrippen van publiek en privaats eigendom. De staatsinkomsten, zoowel centraal als plaatselijk, zijn thans *ruim voldoende voor alle behoeften*, doch worden grootendeels ten eigen bate verduisterd. Dit moet nu eindelijk als een crimineele zaak aangepakt worden.

6. Provinciale autonomie onder de gewestelijke raden worde erkend als onvermijdelijk en wettelijk geregeld als de meest geschikte basis voor de regering van China.

7. Een behoorlijk systeem voor de opleiding van civiele ambtenaren dient te worden ingesteld.

8. Een der grootste fouten der republiek was de afschaffing van den uit oude traditie afkomstigen civielen dienst. Deze moet hersteld worden onder behoorlijke waarborgen voor continuïteit in het dienstverband der ambtenaren en streng verbod tegen hun inmenging in de politiek.

9. Persoonlijke vrijheid, vrijheid van taal, pers en geweten, onder de republiek dikwijls beperkt, moet onmiddellijk worden hersteld en gewaarborgd.

10. Het *belastingwezen* in het tegenwoordige stelsel is pernicious. De inkomsten (w.o. likin, \$ 65.000.000; Customs, Taels 70.000.000; in de provincie Kwangtung alleen \$ 80.000.000 per jaar) zouden, onder goed beheer, ruim voldoende zijn voor de behoeften, zonder eenige leeningen. Thans wordt het geld verduisterd en verkwest, behalve nog allerlei extra heffingen ten bate der militairen. Onder dit

alles *lijdt ons volle*. Grondige herziening hiervan is dringend noodzakelijk. Wat betreft de douane-tarieven, deze kunnen herzien worden voor zooverre betreft *China's welbegrepen belang* en de nationale eer van het land, en niet uit hun verband gerukt of noodeloos geforceerd.

11. Het gecoquetteer van Chineesche hooge ambtenaren met vreemde naties ten nadeele van China moet ophouden en het aanvaarden van vreemde giften of eerbewijzen zonder toestemming van het parlement strafbaar worden gesteld.

12. Intusschen moeten — voor de eer van het land — maatregelen getroffen worden om alle binnen- en buitenlandsche leeningen, goed of kwaad, gewaarborgd of ongewaarborgd, af te betalen of te fundeeren en later geen leeningen gesloten worden dan striktelijk overeenkomstig de wet.

Conclusie: Dit alles behoeft niet overhaast te geschieden, doch, met het welzijn van het volk en de bescherming van lijf, goed en vrijheid, de uitroeiing van corruptie en den terugkeer tot het wettelijke gezag onwrikbaar voor oogen, is dit alles zeer goed uitvoerbaar. Men toone slechts den wil en tijde met hart en ziel aan het werk!

De heer Tang sluit zijn vertoog met een aanhaling uit Confucius die zegt: „Wanneer een land goed geregeerd wordt, zijn armoede en achterstand zaken die men niet gaarne erkent; wanneer het land slecht geregeerd wordt, zijn rijkdom en eer zaken waarover men zich schamen moet.” Ik zou er nog gaarne bij willen voegen dat hij blijkbaar ook doordrongen moet zijn geweest van een ander gezegde van den grooten wijsgeer, nl.: „Een groot man dringt door tot den oorsprong der zaak. Deze eenmaal gevonden zijnde, volgt de weg vanzelf!”

THOS. T. H. FERGUSON.

Ginneken, 21 November 1925.

Het derde gedeelte van het artikel van den heer Huysinga over de N.U.M. zal in het volgend nummer verschijnen. — Red.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

IETS OVER ZUID-AFRIKAANSCH ECONOMISCHE TOESTANDEN.

I. De Grondpolitiek en de arme Blanken.

Prof. Dr. J. E. Holloway te Pretoria schrijft ons: In Zuid-Afrika bestaat heden ten dage een tweeledig werkloosheidsprobleem. In de eerste plaats heerscht er, ten gevolge van de nawerking van den grooten oorlog, een tijdelijke werkloosheid, van denzelfden aard als die, waarmede de rest van de wereld te kampen heeft. Verder bestaat er het chronische probleem, dat algemeen bekend staat als het Arme-blanken-vraagstuk. Het laatste is het gevolg van gebreken in onze sociaal-economische organisatie, en ook gedeeltelijk van een bijzondere fase in onze maatschappelijke ontwikkeling. In deze bijdrage wil ik probeeren den aard aan te toonen van sommige dier gebreken, die verhinderen, dat een zoo volledig mogelijk gebruik wordt gemaakt van onze hulpbronnen, en die dus een nadeeligen invloed hebben op de bestaansvoorwaarden van een blanke bevolking, welke slechts anderhalf millioen zielen bedraagt, en te kampen heeft met de mededinging van vijf en een half millioen zwarten.

Een overzicht van de kwestie brengt al dadelijk een scherpe tegenstelling aan het licht: aan den eenen kant bezitten wij millioenen hectaren vruchtbare grond, die geheel en al braak liggen; aan den anderen kant hebben wij een groot aantal blanken, afstammelingen van landbouwers, die leven in toestanden, welke in strijd zijn met de handhaving van de Europeesche beschaving en de raszuiverheid, waarvan zooveel afhangt voor de blanke bevolking van Zuid-Afrika. De tegenstelling wordt nog scherper als men bedenkt, dat het onbewoonde land van dien aard is, dat de ontginning de diensten vereischt van den „voortrekker,” den pionier, die genegen is, de lasten en ontberingen van een dergelijk leven, ver verwijderd van de beschaving, te doorstaan, en dat, aan den anderen kant, de arme-blanke de afstammeling is van

zoo'n goed „voortrekkers“-ras als men maar kan verlangen. Maar de grond blijft onbewoond en de bevolking zakt dieper en dieper in den afgrond van armoede en ellende.

Waarom is die wanoestand te wijten? Het volgende is een poging om de oorzaken te verklaren.

De eerste nederzetting van onafhankelijke landbouwers op den Zuid-Afrikaanschen bodem heeft in 1657 plaats gevonden. Gedurende de laatste twee en een halve eeuw heeft Zuid-Afrika dus te stellen gehad met het probleem van werkverschaffing voor een steeds toenemende bevolking. Geslacht na geslacht heeft dit probleem opgelost, of door de ouderlijke boerderij verder tot ontwikkeling te brengen en daarbij behoorende grond, die tot dusverre onbebouwd was, te ontginnen, of door verder het land, dat, ten gevolge van de kinderpokken of van den onderlingen strijd tusschen de inboorlingen, grootendeels ontvolkt was, verder in te „trekken.“ Het woord „Voortrek“ brengt ons altijd de romantische periode van onze geschiedenis in herinnering, waaraan de legende en de poëzie nu reeds het karakter van onzen heldentijd gegeven heeft. Maar vanuit het standpunt van de economische ontwikkeling was de geheele geschiedenis van Zuid-Afrika tot voor kort een „Voortrek.“ De toenemende bevolking is van geslacht tot geslacht geabsorbeerd door den onbewoonde grond, en zoo is de neiging ontstaan, om het opkomende geslacht de noodige opleiding te geven om baanbrekers in de wildernis te worden. „Voortrek“ is daardoor ons belangrijkste economische bedrijf geworden.

Het was natuurlijk te voorzien, dat vroeger of later deze ontwikkeling zou stuiten op het gebrek aan nieuwen grond om te ontginnen. Wanneer een land een dergelijk stadium bereikt, is er aan den overgang altijd een zekere mate van gevaar verbonden. Zuid-Afrika is er nooit in geslaagd, dit gevaar te ontwijken en het resultaat hiervan was ons Arme-blanke-vraagstuk. Vroeger of later moest het land zich natuurlijk aanpassen aan de nieuwe toestanden, veroorzaakt door den overgang van het eene stadium van zijn economische ontwikkeling tot een ander. De verandering heeft echter plaats gevonden, voordat de maatschappij daarop voorbereid was, en wel ten gevolge van willekeurige beperking van den vrijen loop van de economische ontwikkeling.

De Groote Trek heeft de blanke bevolking Noordwaarts gevoerd tot een breedtegraad even ten Noorden van Pretoria. Het volgende stadium zou de kolonisatie van Noord-Transvaal, misschien ook van Rhodesië, geweest zijn. De voortzetting van den trek zou plaats hebben gevonden bij de opkomst van een nieuw geslacht van overvloedige bevolking, zoekende naar nieuwe landerijen. Maar toen dit geslacht gereed was, om op te trekken, was Noord-Transvaal al een gesloten gebied, want intusschen waren groote uitgestrektheden grond verkocht, niet aan menschen, die het land tot ontginning wilden brengen, maar aan kapitalisten, die het hebben vastgehouden, om er in de toekomst „Unearned Increment“ van te krijgen. Heden ten dage is Noordelijk Transvaal nog voor een groot gedeelte onbewoond. De Groote Trek heeft de hoogte van Rustenburg, Pretoria en Middelburg bereikt. Daarna heeft goud de bevolking naar Barberton en Lydenburg gelokt, maar in 1921 was er in de overblijvende Bosvelddistricten van Pietersburg, Zoutpansberg en Waterberg niet minder dan 1,4 vierkante mijl voor elken blanken bewoner, een cijfer, lager dan dat van het woestijnachtige Namakwaland! Groote uitgestrektheden vruchtbare grond in deze districten bidden en smeecken om Voortrekkers. Tegelijkertijd zijn de menschen van dit type in onze steden werkloos, terwijl hun stoer karakter bedorven wordt door de nijpende armoede en onmenswaardige toestanden, waarin ze moeten leven.

De aaneenschakeling van deze twee factoren — het ledige Bosveld en de Arme-Blanke-Voortrekkerskin-

deren — kan er veel toe bijdragen, niet alleen, om de voortbrenging van rijkdom te bevorderen, maar ook om dit ondergaand gedeelte van het volk, dat een gevaar wordt voor de blanke beschaving en de raszuiverheid van de Boeren, weer op te beuren en tot nuttige burgers te maken.

Als middel tegen bovengenoemd soort absenteïsme der grondeigenaren, dat in Zuid-Afrika nog tot gevolg heeft, dat de grond in de meeste gevallen heelemaal onbewerkt blijft, en alleen in de handen der boeren kan komen tegen bovenmatig hoge prijzen, behoort de belasting op onbewerkte grond toegepast te worden. Maar de Zuid-Afrikaansche boer, die zijn boerderij hartstochtelijk lief heeft, heeft zoo'n afkeer van belasting daarop, dat hij zich uit alle macht verzet tegen iederen vorm van grondbelasting.

Deze afkeer is een gevaarlijke toestand, want daardoor blijven de oogden van den boer gesloten voor een euvel, dat aan zijn eigen ras al geweldig veel kwaad heeft gedaan en een sterk remmende factor is voor de algemeene welvaart van het land.

DE MINISTERIEELE CRISIS EN DE FINANCIIELE DEBATTEN.

Professor Bertrand Nogaro te Parijs schrijft ons dd. 3 December jl.:

Ik heb in mijn vorige artikelen de omstandigheden reeds uiteengezet, waaronder in Frankrijk de financiële crisis is uitgebroken, die is uitgelopen op een ministerieele crisis en een kabinetswisseling. Intusschen is de begroting nimmer zoo nabij een volmaakt evenwicht geweest en alle moeilijkheden vloeien dan ook voort uit de vlottende schuld: in 1925 zijn nl. 22 milliard obligaties met korten looptijd vervallen en slechts ten deele vernieuwd. Daarnevens worden de „bons de la défense nationale“ met zeer korten looptijd ook niet meer ten volle vernieuwd. Derhalve is de Staat genoopt, zijn toevlucht te nemen tot de voorschotten van de Bank van Frankrijk.

Daar er geen andere uitweg open was, om door het jaar 1925 heen te komen, dan een nieuwe leening van enkele milliarden bij de Bank op te nemen, waartoe een machtiging van het Parlement noodzakelijk was, greep het eerste kabinet Painlevé, dat het de openbare meening gerust moest stellen door het indienen van een saneeringsbudget. Na een verzoek om machtiging tot de dit jaar nog onmisbare biljettenuitgifte, regelde dit ontwerp de instelling eener amortisatiekas, welke zou worden belast met den dienst der vlottende schuld en bevatte het verder een nieuw fiscaal programma, dat bijna uitsluitend bestond in een aanmerkelijke verhooging van de belastingen van het inkomen uit kapitaal. In zijn oorspronkelijken vorm had het ontwerp, zooals het door den heer Caillaux werd uitgewerkt, voor alles de strekking, het volledige begrotingsevenwicht te verzekeren en het vraagstuk der vlottende schuld op te lossen door toe te staan, event. bij de Bank de bedragen te leenen, welke noodzakelijk zouden zijn ter voldoening van de houders van obligaties en van „bons du trésor“ en „bons de la défense nationale“. Men hoopte aldus de nieuwe biljettenuitgifte tot een minimum te beperken, door de bezitters van stukken met korten looptijd volledig gerust te stellen.

Gelijk men weet werd de heer Caillaux echter opgeofferd aan zekere personen uit de financiële wereld en ook aan de socialisten. De heer Painlevé, die daarna zelf de portefeuille van Financiën nam, trachtte het regeeringsontwerp te vervormen in dien zin, dat het het door de socialistische partij aanvaarde wetsontwerp naderde.

Wat de belastingen aangaat, was het inderdaad niet zeer moeilijk, in eenvoudiger administratieven vorm de voornaamste bepalingen van het socialistische ontwerp te verwezenlijken, want de meeste kapitalen werden daarin in hun opbrengst getroffen, met deze uitzondering, dat aan iedere categorie contribuabelen

de bevoegdheid werd gelaten, zich door anticipatie van hun verplichtingen te bevrijden. Het was dus voldoende, in plaats van de bepalingen van het eerste ontwerp Caillaux (verhooging der zakelijke inkomstenbelastingen voor onbepaalde termijn), een nieuwe redactie te stellen, welke den duur van de belastingverhooging beperkte op zoodanige wijze, dat de belastingplichtigen, die zulks zouden wenschen, de te betalen annuïteiten door een storting ineens zouden kunnen afkopen.

Het is echter niet alleen door deze nieuwe modaliteiten, dat het ontwerp Painlevé zich van zijn voorganger onderscheidde. Het vertoende vooral, althans in beginsel, de strekking een amortisatiepolitiek door te voeren, welke overeenkomstig de klassieke beginselen, welke hier door de socialisten zijn aanvaard, een revalorisatie van de „rente” en zelfs van den franc ten gevolge zou moeten hebben.

Wat de vlottende schuld aangaat werd ten slotte het systeem Caillaux geheel verlaten, daar het regeeringsontwerp ook voor de toekomst de aan de amortisatiekas gegeven bevoegdheid continueerde, om zich door de Bank van Frankrijk de tijdelijke voorschotten te laten verstrekken, welke noodig zouden kunnen zijn ter verzekering van den dienst der bons en obligaties der vlottende schuld.

Ondanks de pogingen der regeering, hen tevreden te stellen, vertoonden de afgevaardigden der socialistische partij in de Commissie voor de Financiën zich niet voldaan en weigerden zij direct, het regeeringsontwerp als basis voor een discussie te aanvaarden. Zij deden tegelijkertijd een voorstel, waarin zij verklaarden, zich te verzetten tegen iedere inflatie en waarin zij bovendien uitdrukking gaven aan hun wil, op de gezamenlijke particuliere goederen een algemeene hypotheek te leggen, welke naar hun oordeel het crediet van den Staat zou vergrooten en dezen zou veroorloven, nieuwe geldschietsters te vinden.

Dit hypotheek-denkbeeld schijnt zich het eerst aan de socialisten te hebben opgedrongen, toen zij hun ontwerp tot een buitengewone heffing van het kapitaal uitwerkten, omdat zij begrepen, dat het onmogelijk was, een heffing van de in landbouw-, handels- en industriele ondernemingen geïmmobiliseerde kapitalen te doen plaats vinden en meenden, door uitgifte van hypotheecaire certificaten het den kapitaalbezitters te kunnen mogelijk maken, den Staat de kapitaalbedragen voor te schieten, welke de belastingplichtigen niet konden betalen.

Bij eerste onderzoek blijkt echter, dat het niet is wegens het feit, dat hij geen vertrouwen imboezemt, dat de Fransche Staat geen geldschietsters heeft gevonden en dat een dergelijke onbestemde en niet te realiseren hypotheek op den particulieren eigendom geenerlei juridische en financieele waarde heeft en dat ten slotte een dergelijke methode, wel verre van het Staatscrediet te vergrooten, het slechts zou verminderen.

Evenwel bood zij in de oogen der socialisten het voordeel, in zekere mate een greep naar het particuliere kapitaal te symboliseeren en daarom eischten zij, dat de heer Painlevé in zijn ontwerp een bepaling zou inlassen, waardoor hypotheecaire certificaten werden ingesteld, staande ten name der belastingplichtigen, die niet in éénmaal de belasting op de onroerende goederen konden voldoen.

Vooraf echter ten aanzien van de vlottende schuld gingen de socialisten tot den aanval over. Twee of drie afgevaardigden, sprekende uit naam dezer gedisciplineerde partij, verplichtten den voorzitter van den Ministerraad, tevens Minister van Financiën, de desbetreffende bepalingen volledig te veranderen door het laten vervallen van alle clauses met betrekking tot naderhand nog door de Bank van Frankrijk te verlenen voorschotten en door de gedwongen consolidatie voor te schrijven van de vlottende schuld met meer dan één jaar looptijd.

Men had dezen maatregel reeds overwogen als een

middel, om de moeilijkheden te voorkomen, die zich dit jaar hebben voorgedaan, doordat zich daarin de vervalttermijnen van meer dan 20 milliard ophoopten. De heer Painlevé had echter geaarzeld, dezen weg in te slaan, uit vrees, dat de houders van „bons” met minder dan één jaar looptijd beangst zouden worden, hun stukken eveneens te zien consolideeren en derhalve om inlossing zouden komen vragen, hetgeen tot een inflatie zou hebben geleid van veel grooter omvang dan die, welke men beweerde te vermijden. Ondanks deze overwegingen dreef de socialistische partij haar standpunt door — dat overigens in zekere bijzonder invloedrijke financieele kringen werd aangeprezen — om de „bons” en obligaties met korten looptijd, doch van langer dan een jaar, gedwongen te consolideeren en een van de leiders der partij beweerde zelfs in een sensationele redevoering, dat hij zelfs de consolidatie van de stukken met minder dan een jaar looptijd zou bepleiten, welke ook de moeilijkheden zouden zijn, die voor de industrie en den handel uit de immobilisatie van hun bedrijfskapitaal zouden kunnen voortvloeien.

Na een dergelijke verklaring werd het buitengewoon moeilijk, zich te vereenigen met het standpunt inzake consolidatie, dat de Regeering gedwongen had aanvaard en dat bijna uitsluitend onder invloed der socialisten scheen te worden ingenomen en derhalve stemden op Zondag 22 November de meeste leden van de groep der „gauche radicale” en enkele leden van de radicale en radicaal-socialistische partij tegen de Regeering of onthielden zich van stemming, aldus den val van het ministerie uitlokkende.

Het was vrij moeilijk toen reeds vooruit te loopen op hetgeen de politiek der nieuwe regeering zou zijn, want het scheen onmogelijk, dat geen rekening zou worden gehouden met het feit, dat de meerderheid, waarop het nieuwe kabinet zou moeten steunen, zich met uitzondering der socialisten afkeerig had getoond van de gedwongen consolidatie, doch anderzijds stond de nieuwe Minister van Financiën, de heer Loucheur, in den laatsten tijd op hetzelfde standpunt als de socialisten.

Hoe dit ook zij, het kabinet Briand moest terugkeeren tot een redactie, welke die van het oorspronkelijke ontwerp van het kabinet Painlevé zeer nabij komt en het deed deze in de zitting van 3 December aannemen. Het is nu zeer belangwekkend de stroomingen na te gaan, welke aan den dag traden in het groote debat, dat gedurende de laatste twee weken heeft plaats gevonden, en waarin verschillende sprekers hebben getracht de oorzaken der huidige crisis in het licht te stellen en de beginselen, waarop het regeeringsontwerp bouwde, hebben getoetst.

In de eerste plaats werd het amortisatiedenkenbeeld bestreden, doordat zekere sprekers zonder moeite aantoonde, dat het Regeeringsprogramma er naar streefde, te komen tot aflossing der openbare schuld, terwijl het niet de noodzakelijke bepalingen bevatte, om in de eerste plaats een stevig begrootingsevenwicht te verwezenlijken. Men kwam aldus tot deze conclusie, dat de groote fiscale inspanning, in beginsel tot aflossing van schuld bestemd, van dit doel moest worden afgewend, of wel, dat vele nieuwe belastingen dienden te worden opgelegd, indien men snelle schuldaflossing wilde en terzelfder tijd, hetgeen nog veel belangrijker is, het begrootingsevenwicht verzekeren.

Voorts werd de, een weinig verouderde stelling, volgens welke schulddeging de „rente” en den franc zou revaloriseeren, levendig bestreden. Men toonde aan, dat de amortisatie dit slechts ten aanzien van de „rente” zou doen, indien de beschikbare sommen voor aankoop van stukken ter beurze werden aangewend, terwijl volgens de bepalingen van het regeeringsontwerp het amortisatiefonds vooral bestemd was tot aflossing der vlottende schuld. Overigens deed men opmerken, dat de belasting van de „rente”, voorzien in het regeeringsontwerp, met schending van de

verplichtingen ten aanzien van de geldschieters — en slechts met afwijking ten gunste van buitenlandse geldschieters — niet een stijging, doch een daling van den koers ten gevolge zou hebben en toonde voorts aan, wat er voor paradoxaals in stak, een dergelijk offer op te leggen aan de bezitters van „rente”, welke reeds voor het meerendeel, wegens de depreciatie van hun stukken, een sterke heffing van het kapitaal hadden ondergaan. Dit offer nu zou, naar werd beweerd, den koers doen stijgen; het waarschijnlijkst was echter, dat het tegengestelde zou plaats vinden.

Het meerendeel der sprekers sprak zich op zeer duidelijke wijze voor een politiek tot onmiddellijke stabilisatie van den franc uit, doch zij vonden slechts weinig weerklank, aangezien de een weinig geïmproviseerde Minister van Financiën, die toen nog de Voorzitter van den Ministerraad was, geen zeer juist denkbeeld van de stabilisatietechniek scheen te hebben en voorts de socialisten, hoewel zij zich in beginsel er voor verklaarden, zich ervoor wachttten, deze politiek op het eerste plan te brengen en haar ondergeschikt maakten aan de verwezenlijking van hun programma. Een redevoering werd gehouden, die meer licht op deze kwestie had kunnen werpen, indien zij niet ware verduisterd door politieke bijmengsels. De redenaar bracht de betrekkingen tusschen de inflatie en den wisselkoers naar voren. Waarom, zeide hij, moet de Staat thans zijn toevlucht nemen tot abnormale voorschotten bij de Bank van Frankrijk? Men zegt, dat dit komt wegens het onbreken van het begrotingsevenwicht. Het is echter een feit, dat het tekort miniem is en dat in normale tijden de Staat geen moeite zou hebben gehad, geldschieters op korten termijn te vinden, ten einde een moeilijke kaspositie te verhelpen. De verklaring van het verschijnsel ligt dus elders. Zij bestaat ten deele ongetwijfeld in een zeker gebrek aan vertrouwen, dat voortvloeit uit de bedreigingen met gedwongen consolidatie, doch zij ligt vooral in het feit, dat de stijging der wisselkoersen een prijsstijging heeft uitgelokt en dat een grootere hoeveelheid geld noodig is om dezelfde transacties af te wikkelen. Derhalve is er minder geld beschikbaar voor inschrijving op de staatsleeningen. De conclusie van den spreker was, dat circulatievermeerdering op het oogenblik noodzakelijk is, of althans dat men haar slechts kan vermijden door een creditcrisis in het leven te roepen, waarvan of de Staat, of de nijverheid zal lijden.

Overbodig is het op te merken, dat deze beschouwingen zich volkomen bewegen in de lijn van hen, die een onmiddellijke stabilisatie van den Franc eischen, want om uit den vicieuze cirkel te geraken is het duidelijk, dat gestabiliseerd dient te worden en allen, die bekend zijn met de wisselkoersproblemen, weten, dat indien eenmaal het begrotingsevenwicht is hersteld en de stabilisatie verwezenlijkt, de fiduciaire circulatie een tamelijk groote elasticiteit kan vertoonen, zonder den gestabiliseerden wisselkoers in gevaar te brengen en zonder zelfs een abnormale prijsstijging uit te lokken. Dit zijn echter denkbeelden, waarmee het Fransche Parlement en de Fransche openbare meening maar zeer weinig vertrouwd zijn; integendeel de geesten zijn bezeten door de leuze „geen inflatie”, herhaald door middel van een publiciteitsmethode, analoog aan een commercieele advertentiecampagne. Deze trekt er politieke consequenties uit en beweert er de rechtvaardiging van een kapitaalheffing in te vinden of van een gedwongen consolidatie der vlottende schuld, gene blijft bezeten door de vrees voor een assignatiepolitiek en is bereid tot de ergste proefnemingen, om haar te vermijden.

Het is dus niet overdreven te zeggen, dat, al vertoont de financieele toestand in Frankrijk op het oogenblik een zekeren ernst, zulks veel minder het gevolg is van de feiten zelf, dan van politieke en financieele manoeuvres, waartoe zij aanleiding geven en van de onervarenheid van de meesten dergenen, welke raad geven of ontvangen. Doch er is geen reden tot

wanhopen, en het is waarschijnlijk, dat na een periode van agitatie er een van koelbloedigheid zal komen, in den loop waarvan de hierboven geschetste moeilijkheden op vreedzame wijze zullen worden opgelost.

De volstrekte afwijzing van iedere nieuwe biljettenuitgifte, geëischt door de socialistische partij, heeft den heer Herriot, leider der radicale partij, ertoe gebracht, af te zien van de vorming van een ministerie, waaraan de socialisten deelnemen en het is mogelijk, dat de financieele politiek zich binnenkort langzamerhand van de politieke invloeden los zal maken.

AANTEKENINGEN.

Indexcijfers van groothandelsprijzen. — Een zeer geringe verandering in het algemeen niveau der groothandelsprijzen komt tot uiting in het totaal indexcijfer per einde November. De netto wijziging is een daling van 5 punten, doch dit is het resultaat van de compensatie van een aanzienlijke stijging in de groep „granen en vleesch” door een dergelijke daling in de weefstoffengroep. Er vond ook een verdere daling in de delfstoffengroep plaats, welke gedeeltelijk werd opgeheven door een geringe stijging in de tweede groep. In vergelijking met de totaalcijfers per einde April jl. en November 1924 — toen resp. 4550 en 4833 bedragende — toont onderstaande aan „The Economist” ontleende tabel aan, dat het thans 4322 bedraagt.

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: ollen, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901—5) ...	500	300	500	400	500	2200	100,0
Einde Juli 1914	579	352	616½	464½	553	2565	116,6
„ Nov. 1918	1289	782½	1848	903	1389½	6212	282,6
„ Dec. 1922	861	706	1184½	705	807½	4264	193,8
„ Dec. 1923	853	815½	1382½	774	755	4580	208,2
„ Nov. 1924	1009	801½	1424	797	801½	4833	219,7
„ Dec. „	992	789½	1452	815½	806	4855	220,7
„ Jan. 1925	1020	763	1404	782½	798½	4768	216,7
„ Febr. „	1001	769	1436½	780	785½	4772	216,9
„ Mrt. „	959	746	1434	760½	780½	4680	212,7
„ Apr. „	944	724½	1362	743	776½	4550	206,8
„ Mei „	956	706	1261½	745	789½	4458	202,6
„ Juni „	885½	704½	1234	736	791	4351	197,8
„ Juli „	908	698	1274½	756	809½	4446	202,1
„ Aug. „	952	718½	1235½	748	796	4450	202,3
„ Sept. „	934	702½	1250½	752	788	4427	201,2
„ Oct. „	886	699½	1203½	749½	788½	4327	196,7
„ Nov. „	918½	704½	1174½	737½	787	4322	196,4

De stijging van 32½ punt in de eerste groep, welke volgt op een daling in October jl., is bijna geheel toe te schrijven zowel aan buitenlandse als aan binnenlandsche tarwe en aan meel, daar dit laatste gedurende de afgelopen maand met 7s. per 280 lbs. is gestegen. Deze stijgingen zijn gedeeltelijk teniet gedaan door een daling in gerst. Rund- en varkensvleesch zijn hooger, doch schapenvleesch is iets lager. In de tweede groep zijn de veranderingen gering en beperken zij zich tot geringe stijgingen in thee en suiker. De katoenprijzen gingen in de eerste helft van de maand voort met dalen, doch de Washingtonsche voorspelling, den 21sten November verschenen, die een geringe daling in de geraamde opbrengst van de Vereenigde Staten vertoont, hield de beweging in neerwaartsche richting tegen. Egyptische katoen echter vertoont een aanzienlijke daling gedurende de afgelopen maand en katoenen garens zijn iets lager. Wol, zowel Engelsche als Australische, is onveranderd en een stijging in hennep werd teniet gedaan door een dergelijke daling in vlas. Jute blijft op het hoge cijfer, waartoe het in October jl. steeg. In de delfstoffengroep is een daling in lood van 10 punten de eenige beweging van beteekenis, terwijl koper een geringe daling vertoont en tin onveranderd blijft. In de diversengroep werd een verdere stijging in rubber tegengewerkt door een daling in hout en een stijging

in plantaardige oliën door een dergelijke daling in talk.

Onderstaande tabel geeft de veranderingen gedurende de maand November in de indexcijfers van de verschillende artikelen aan, waarbij de gemiddelde prijs gedurende 1901-'05 gelijk 50 is gesteld.

	Index-cijfer	of +		Index-cijfer	of +		Index-cijfer	of +
Tarwe (btl.)	102	+ 9 ^s	Katoen (Am.)	95	- 2	Koper	50 ^s	- 1 ^s
" (Eng.)	88	+ 7	" (Egypt.)	134 ^s	- 23	Delfstoff.	737 ^s	- 12
Meel	98	+ 14	Garen	105 ^s	- 3 ^s	Hout		
Gerst	87 ^s	- 5 ^s	Laken	111 ^s	...	(Baltisch)	93	- 3 ^s
Haver	72 ^s	+ 5 ^s	Wol (Eng.)	128	...	Hout		
Aardapp.	75	...	" (Austr.)	123	...	(Amerik.)	77 ^s	- 2 ^s
Rijst	119 ^s	+ 5 ^s	Zijde	108	- 6 ^s	Leder	61	...
Rundvl.	78	+ 5	Vlas	102	- 6 ^s	Petroleum	100	...
Schapenvl.	89	- 4	Hennep	64	+ 5 ^s	Oliën	76	+ 3 ^s
Varkensvl.	109	+ 5 ^s	Jute	203	+ 9 ^s	Oliezaden	81 ^s	...
Gran. en vl.	918 ^s	+ 32 ^s	Weefstoffen	1174 ^s	- 29	Talk	70 ^s	- 3 ^s
Thee	167	+ 2 ^s	Ruw-Ijzer	71	- 5 ^s	Indigo	90	...
Koffie	138 ^s	...	Stalen rails	66 ^s	...	Soda	85 ^s	...
Rietsuiker	88	+ 1 ^s	Ijz. staven	86 ^s	...	Rubber	52	+ 4 ^s
Bietsuiker	93	+ 1	Kolen (st.)	116	...	Diversen	737	- 1 ^s
Boter	101 ^s	...	" (huisbr.)	85	...	Totaal	4.322	- 5
Tabak	116 ^s	...	Lood	150	- 10			
And. voed. en genotm.	704 ^s	+ 5	Tin	112	...			

Deze wijzigingen hebben de stijging boven het vooroorlogsche niveau, vergeleken met einde October, doen afnemen van 68,7 tot 68,5, hetgeen uit onderstaande tabel volgt.

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Dieren: ollen, hout, rubber, enz.	Totaal
Juli 1914....	100	100	100	100	100	100
December 1918....	226	222	293	186	241	236
December 1922....	149	200	193	152	146	166,2
December 1923....	148	231	225	167	136	178,6
November 1924....	174	228	231	172	145	188,4
December "....	171	224	235	175	146	189,3
Januari 1925....	176	217	228	168	144	185,9
Februari "....	173	219	233	168	142	186,0
Maart "....	166	212	232	164	141	182,5
April "....	163	206	221	160	140	177,4
Mei "....	165	201	205	160	143	173,8
Juni "....	153	200	200	159	143	169,6
Juli "....	157	198	207	163	146	173,3
Augustus "....	164	204	200	161	144	173,5
September "....	161	199	203	162	143	172,6
October "....	153	199	195	161	143	168,7
November "....	159	200	191	159	142	168,5

Voorts wordt hieronder nog een overzicht der indexcijfers in eenige der voornaamste landen afgedrukt.

	Ver. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duitsch-land ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederland ³⁾	Japan
Novemb. 1913	100	100 ^s	100	100 ^s	100 ^s	100	100	100
Novemb. 1918	206	358	438	...	...	367	392	214
Hoogste 1920 (Mei)	272	591	679	...	325	366	297	322
Decemb. 1922	156	362	580	...	175	163	155	183
Decemb. 1923	151	458	577	140	183	160	154	211
October 1924	152	497	602	141	169	167	161	213
November "	153	503	621	141	170	167	161	214
Decemb. "	157	507	640	147	171	168	160	214
Januari 1925	160	514	657	147	171	169	160	214
Februari "	161	515	660	146	170	169	158	210
Maart "	161	513	659	144	166	168	155	204
April "	156	512	658	142	163	163	151	202
Mei "	155	520	660	141	162	162	151	199
Juni "	157	542	683	143	161	161	153	200
Juli "	160	557	707	143	160	160	155	198
Augustus "	160	557	731	144	159	159	155	200
September "	160	555	721	145	158	159	155	201
October "	158	572	...	144	159	157	154	...

1) Bureau of Labour. 2) Frankfurter Zeitung. Sedert Januari 1924 gebaseerd op 100 artikelen in plaats van op 98.

3) Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen in plaats van op 53.

4) Sedert October 1923: Juli 1914 = 100. 5) Midden 1914.

Wat het indexcijfer voor Nederland betreft, merkt het Centraal Bureau voor de Statistiek op:

Bij beschouwing der indexcijfers, betrekking hebbende op de maand November 1925, blijkt, dat het algemeen indexcijfer in vergelijking met de vorige

maand is gelijk gebleven, dat der voedingsmiddelen e.d. met 3 punten tot 156 is gestegen.

Wat het algemeen indexcijfer betreft, staat tegenover stijging van 13 artikelen met 116 punten, een prijsdaling van 15 artikelen met in totaal 92 punten.

Met 10 of meer punten stegen de artikelen: eieren (46), peper (22), aardappelen (10 punten); daarentegen daalden met 10 of meer punten: hars (13), ruwe katoen (12) en paardenhuiden en vlas (elk met 10 punten).

Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Nederl.-Indië. — No. 10 van de Maandstatistiek 1925 van het Centraal Kantoor voor de Statistiek te Weltevreden bevat o.m. het volgende:

Invoer. Gedurende de maanden Dec. t/m. Mrt. vertoont het prijsverloop der invoerartikelen een groote stabiliteit, met een zeer lichte neiging tot dalen. Deze neiging is in April en Mei iets sterker tot uiting gekomen, terwijl Juni en Juli zeer weinig van Mei verschillen. De maand Augustus vertoont vrij sterke schommelingen: levensmiddelen zijn vier punten hooger (door rijst en whisky), metalen vijf punten lager, chemicaliën (door chromaatgeel) en diversen (door goeniazalken en hars) iets hooger dan in Juli. De uitkomst van het geheel is een geringe stijging.

Het algemeene indexcijfer voor den geheelen invoer stond voor Januari op 186 en voor December, Februari en Maart op 185, hetzelfde cijfer als het gemiddelde voor 1924, terwijl April 184, Mei en Juni 183, Juli 182 en Augustus 183 geven.

Uitvoer. Ten einde voor de laatste zes of zeven maanden onderling vergelijkbare cijfers te erlangen, dient men bij de berekening van het algemeene indexcijfer der uitvoerartikelen het artikel *huiden* uit te sluiten, daar van dit artikel in de maanden December-Februari en April/Juli noteringen ontbraken. Dan blijkt ook hier t/m. Maart stabiliteit te heerschen, hoewel van gevoeliger aard dan die, welke bij den invoer werd geconstateerd, terwijl in April en Mei het indexcijfer vrij aanzienlijk lager is en Juni weder een punt beneden Mei ligt. De algemeene indexcijfers voor den geheelen uitvoer (zonder huiden) bedragen 152 (Januari), 149 (Februari), 152 (Maart), 145 (April), 142 (Mei), 141 (Juni). In Juli is de koffie wederom gedaald (Januari 190, Maart 183, Mei 180, Juni 168, Juli 159), doch peper en vooral rubber zijn in prijs gestegen, waardoor het algemeene indexcijfer op 149 kwam. Augustus vertoont over het algemeen een stijging, die evenwel door een voortgezette prijsdaling van katjangolie en een lichte reactie in de rubberprijzen grootendeels weer opgeheven wordt.

Het algemeene indexcijfer voor in- en uitvoerartikelen te zamen (zonder huiden) bedraagt in April 175, voornamelijk ten gevolge van de daling van het indexcijfer der uitvoerprijzen vier punten lager dan in de voorafgaande maand; in Mei 174, in Juni 173, in Juli 175 en in Augustus 176.

Kleinhandelsprijzen.

Wat de algemeene indexcijfers betreft vertoonen de kleinhandelsprijzen een beeld van standstill. Sinds ruim een jaar blijven de indexcijfers voor de *wittheemsche* artikelen staan op 160 à 162 en sinds Februari van dit jaar schommelen die der *inheemsche* om 175, een vijftal punten beneden 180, het gemiddelde voor 1924. Augustus geeft echter voor de inheemsche artikelen een stijging.

Indexcijfers van kleinhandelsprijzen van verbruiksartikelen van in- en uitheemschen oorsprong te Batavia.

	In-heemsch ¹⁾	Uit-heemsch ²⁾	Totaal
1913/14.....	100	100	100
1923.....	193	178	186
1924.....	180	161	171
Januari 1925.....	180	161	171
Februari ".....	176	160	168
Maart ".....	175	160	168
April ".....	177	161	169
Mei ".....	176	161	169
Juni ".....	173	162	168
Juli ".....	174	161	168
Augustus ".....	176	162	169
September ".....	178	161	170

1) 17 artikelen. 2) 16 artikelen.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. Disc. Wissels.	3 1/2	3 Oct. '25	Zwits. Nat. Bk.	3 1/2	22 Oct. '25
Bel. Binn. Eff.	4	3 Oct. '25	N. Bk. v. Denem.	5 1/2	7 Sept. '25
Vrsch. in R.C.	5	3 Oct. '25	Zweedsche Rbk	4 1/2	8 Oct. '25
Javasch. Bank	4 1/2	20 Oct. '24	Bank v. Noorw.	5	14 Sept. '25
Bank van Engeland	5	3 Dec. '25	Bk. v. Tsjecho-		
Duitsche Rijksbank	9	26 Feb. '25	slowakije	6 1/2	1 Dec. '25
Bank v. Frankrijk	6	9 Juli '25	N. Bk. v. O'rijk	9	3 Sept. '25
Belgische Nat. Bk.	7	30 Nov. '25	N. Bk. v. Hong.	7	22 Oct. '25
Fed. Res. Bank N.Y.	3 1/2	26 Feb. '25	Bank v. Italië	7	17 Juni '25
Bank van Spanje	5	23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk	5 1/2	

OPEN MARKT.

	1925							1924	1923	1914
	5 Dec.	30 Nov.-5 Dec.	23-28 Nov.	16-21 Nov.	1-6 Dec.	3-8 Dec.	20-24 Juli			
Amsterdam Partic. disc.	37 1/16-1/2	35 1/16-1/2	31 1/4-1/2	3-1/2	41 1/4-7/8	37 1/8-4	31 1/4-3/4			
Londen Daggeld	2-3 1/2	2-4	2-4	2 1/2-3 1/2	1 1/2-2 3/4	1-2 1/4	1 3/4-2			
Berlijn Daggeld	7-9	7-9	7-10	7-9 1/4						
New York Call money	5-1/4	5-3/4	4 1/2-5 1/4	4 1/2-5 1/4	3-3/4	4 1/2-5 1/4	1 3/4-2 1/2			

1) Call money-koers v. 4 Dec. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijd.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York	Londen	Berlijn	Parijs	Brussel	Batavia
1 Dec. 1925	2.48 1/16	12.04 1/2	59.21	9.81	11.27	100 1/8
2 " 1925	2.48 1/8	12.04 1/2	59.21 1/2	9.60	11.27	100 1/8
3 " 1925	2.48 1/16	12.06	59.32	9.53	11.27 1/2	100 1/8
4 " 1925	2.48 1/16	12.07 1/2	59.26	9.52	11.28 1/2	100 1/2
5 " 1925		12.08	59.27	9.65	11.29 1/2	100 1/8
7 " 1925	2.48 7/8	12.07 1/2	59.25	9.57 1/2	11.29	100 3/4
Laagste d.w. 1)	2.48 1/8	12.04 1/2	59.19	9.40	11.26	100 1/4
Hoogste d.w. 1)	2.49	12.08 1/2	59.27	10.00	11.30	100 1/8
30 Nov. 1925	2.48 3/4	12.04 1/2	59.21 1/2	9.67 1/2	11.27	100 1/2
23 " 1925	2.48 1/4	12.04 1/2	59.21	9.65	11.26 1/2	100 1/8
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10	59.26	48.00	48.00	100

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

Data	Zwitserland	Weenen	Praag	Boeka-rest	Milaan	Madrid
1 Dec. 1925	47.94	35.10	7.36	1.13	10.10	35.24
2 " 1925	47.94	35.10	7.37	1.12	10.04	35.20
3 " 1925	47.95	35.10	7.37	1.11	10.02 1/2	35.18 1/2
4 " 1925	47.97 1/2	35.10	7.38	1.12 1/2	10.02 1/2	35.10
5 " 1925	48.00	35.10	7.37	1.13		
7 " 1925	48.00	35.10	7.37	1.15	10.02	35.54
Laagste d.w. 1)	47.90	35.00	7.35	1.07 1/2	9.95	35.12 1/2
Hoogste d.w. 1)	48.05	35.15	7.39	1.17 1/2	10.08	35.65
30 Nov. 1925	47.93 1/2	35.10	7.36	1.13	10.10	35.25
23 " 1925	47.95	35.07 1/2	7.36	1.10	10.11	35.40
Muntpariteit	48.00	35.00	50.41	48.00	48.00	48.00

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

Data	Stockholm	Kopenhagen	Oslo	Hel-sing-fors	Buenos-Aires	Montreal
1 Dec. 1925	66.60	61.90	50.70	6.26	103	2.48 3/4
2 " 1925	66.57 1/2	61.90	50.52 1/2	6.27	103 1/8	2.49
3 " 1925	66.60	62.00	50.57 1/2	6.27 1/2	103 1/8	2.48 7/8
4 " 1925	66.60	62.30	50.75	6.27	103 1/4	2.49
5 " 1925	66.60	62.30	50.75	6.27	103 3/4	2.49
7 " 1925	66.60	62.25	50.75	6.26	103 3/4	2.49
Laagste d.w. 1)	66.50	61.70	50.35	6.25	102 7/8	2.48 1/2
Hoogste d.w. 1)	66.60	62.50	50.85	6.30	103 1/2	2.49 1/4
30 Nov. 1925	66.60	61.95	50.65	6.27	103 1/8	2.48 7/8
23 " 1925	66.55	61.87 1/2	50.70	6.26	103 3/4	2.48 3/4
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.00	105	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable):

Data	Londen	Parijs	Berlijn	Amsterdam
	(\$ per £)	(\$ p. 100 fr.)	(\$ p. 100 Mk.)	(\$ p. 100 gld.)
1 Dec. 1925	4,84 7/16	3,88	23,80	40,21
2 " 1925	4,84 1/2	3,76	23,80	40,22
3 " 1925	4,84 13/16	3,79	23,80	40,21
4 " 1925	4,85 1/8	3,89	23,80	40,20
5 " 1925	4,85 7/16	3,87	23,80	40,20
7 " 1925	4,85 3/16	3,84	23,80	40,19
24 Nov. 1925	4,84 7/16	3,81	23,80	40,21
Muntpariteit	4,8667	19,30	23,81 1/4	40 1/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Londen	Noteerings-eenheden	21 Nov. 1925	28 Nov. 1925	30 Nov. 1925	5 Dec. '25	5 Dec. 1925
Alexandrië	Piast p. £	97 1/2	97 1/2	97 7/16	97 1/16	97 1/2
Bangkok	Sh. p. tical	1/10 5/8	1/10 5/8	1/10 5/8	1/10 5/8	1/10 1/2
B. Aires 1)	d. p. \$	46 15/16	46 11/16	46 19/32	46 7/8	46 11/16
Calcutta	Sh. p. rup.	1/67 3/32	1/61 1/32	1/65 3/32	1/67 3/32	1/63 1/16
Constantin	Piast p. £	887 1/2	892 1/2	885	920	910
Hongkong	Sh. p. \$	2/4 3/4	2.42 1/32	2.43 1/8	2/5	2/4 11/16
Lissabon 1)	d. per Mil.	217 1/32	217 1/32	2 1/2	2 1/8	217 3/32
Mexico	d. per \$	25	25	24	26	25
Montevideo 1)	d. per \$	50 7/8	50 1/2	49 1/2	50 7/8	49 3/4
Montreal	\$ per £	4.84	4.84	4.83 1/8	4.85 1/8	4.85 1/4
R.d. Janeiro 1)	d. per Mil.	7 1/8	7	6 29/32	7	6 15/16
Shanghai	Sh. p. tael	3/1 1/8	3/1 11/16	3/1 1/2	3/2	3/1 5/8
Singapore	id. p. \$	2/4 3/16	2/4 1/16	2/4 1/8	2/4 1/2	2/4 3/16
Valparaiso 2)	peso p. £	39.10	39.00	38.80	39.30	38.90
Yokohama	Sh. p. yen	1/9 3/32	1/9 1/32	1/9 3/16	1/9 1/16	1/9 1/4

1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS

	Londen	N.York	Londen
30 Nov. 1925	32 1/8	69 1/4	84 11 1/2
1 Dec. 1925	32 1/8	69 1/4	84 11 1/2
2 " 1925	32	69 1/8	84 11 1/2
3 " 1925	32 1/16	69 3/4	84 11 1/2
4 " 1925	32 3/16	69 3/8	84 11 1/2
5 " 1925	32 1/8	69 3/8	84 11 1/2
6 Dec. 1924	33 1/16	69 1/8	89/0
20 Juli 1914	24 1/16	54 1/8	84/10

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine.

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen	30 November 1925	7 December 1925
Saldo bij Nederl. Bank	f —	f —
Saldo bij betaalmeesters	2.473.939,08	925.801,83
Voorschot op ult. Oct. 1925 aan de gemeenten op voor haar door Rijk te heffen gem. ink. bel. en opcenten op Rijksink. bel.	65.421.573,55	65.421.573,55
Voorsch. aan de koloniën	8.922.050,45	9.437.050,69
Voorsch. a. h. buitenland	214.097.833,28	214.535.157,22
Daggeldleeningen tegen onderp. v. schatk. papier	18.500.000,—	13.500.000,—

Verplichtingen.

Voorsch. door de Ned. Bank Schatkistbilj. in omloop	f 7.101.230,24	f 2.585.730,96
Schatkistprom. in omloop	161.505.000,—	161.502.000,—
Waarv. direct bij Ned. Bk.	107.440.000,—	107.440.000,—
Zilverbons (met inbegrip v. de bedragen bij de betaalmeesters in kas)	16.753.913,50	17.371.250,50
Door den Postch.- en Giro-dienst in 's Rijks Schatkist gestort	48.726.029,22	45.347.631,65
Schuld a. d. Bank v. Ned. Gemeenten	3.470.952,97	1.656.677,55

1) Waarvan f 37.056.000 vervallen op of na 1 April 1927.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	28 November 1925	5 December 1925
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-I.	f —	f 191.000,—
Ind. Schatk. prom. in oml.	42.499.000,—	43.000.000,—
Ander Schatkistpapier	1.750.000,—	1.750.000,—
Voorsch. Jav. Bk. aan N.-I.	3.928.000,—	560.000,—
Muntbiljetten in omloop.	34.460.000,—	34.188.000,—
Ten voordeele v. N.-I. geboekt beleggingsgelden v. h. N.-I. muntfonds.	6.358.000,—	6.358.000,—
Id. v. d. N.-I. Postspaarbknk.	1.055.000,—	1.052.000,—
Totaal	f 89.731.000,—	f 87.099.000,—
Tegoe v. N.-I. bjd. Jav. Bk.	319.000,—	—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 7 December 1925.

Activa.			
Binnenl. Wis- f Hfdbk. f	33.736.488,67		
sels, Prom., Bijbkn. „	14.444.781,—		
enz. in disc. Agsch. „	26.195.429,88	f	74.376.699,55
Papier o. h. Buitenl. in disconto.....	—		
Idem eigen portef. f	246.529.065,—		
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. „	—		246.529.065,—
Beleeningen			
Hfdbk. f	45.361.452,77		
incl. vrsch. Bijbkn. „	10.712.501,82		
in rek.-crt. Agsch. „	72.728.156,22		
op onderp. f	128.802.110,81		
Op Effecten..... f	127.322.655,81		
Op Goederen en Spec. „	1.479.455,—		128.802.110,81
Voorschotten a. h. Rijk.....	—		1.030.979,94
Munt en Muntmateriaal			
Munt, Goud..... f	49.110.930,—		
Muntmat., Goud .. „	405.274.318,15		
f	454.385.248,15		
Munt, Zilver, enz. „	23.068.761,66		
Muntmat., Zilver .. „	—		
Effecten			477.454.009,81
Belegging Res.fonds. f	6.481.932,79		
id. van 1/5 v. h. kapit. „	3.994.787,19		10.476.719,98
Gebouwen en Meub. der Bank.....	—		5.171.000,—
Diverse rekeningen.....	—		39.542.977,26
f	983.383.562,35		
Passiva.			
Kapitaal..... f	20.000.000,—		
Reservefonds.....	6.483.597,96		
Bijzondere reserve.....	12.000.000,—		
Bankbiljetten in omloop.....	894.884.335,—		
Bankassignatiën in omloop.....	299.213,91		
Rek.-Cour. f Het Rijk	—		
saldo's: Anderen „	36.045.029,42		36.045.029,42
Diverse rekeningen.....	—		13.671.386,06
f	983.383.562,35		
Beschikbaar metaalsaldo..... f	290.645.834,93		
Op de basis van 2/5 metaaldekking.....	104.400.119,26		
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. ..	1.453.229.170,—		
Voornaamste posten in duizenden guldens.			

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andero opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
7 Dec. '25	454.385	23.069	894.884	36.344	290.646	51
30 Nov. '25	457.838	23.441	906.074	38.409	291.820	51
23 „ '25	460.484	23.498	880.326	55.475	296.260	52
16 „ '25	456.087	23.265	898.458	42.179	290.662	51
9 „ '25	451.928	23.020	912.479	34.197	285.067	50
2 „ '25	435.870	23.127	940.046	38.583	262.715	47
8 Dec. '24	505.250	12.056	945.782	67.086	314.238	51
25 Juli '14	162.114	8.228	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Hervan Schat-kist-promessen rechtstreeks	Belee-ningen	Papier op het buiten-land	Diverse reke-ningen ²⁾
7 Dec. 1925	74.377	—	128.802	246.529	39.543
30 Nov. 1925	71.868	—	136.386	244.893	40.742
23 „ 1925	73.833	—	129.011	244.718	40.084
16 „ 1925	77.653	—	134.238	244.536	40.394
9 „ 1925	87.057	3.000	133.783	244.431	40.083
2 „ 1925	93.484	10.000	166.259	244.249	39.486
8 Dec. 1924	141.610	10.000	159.833	63.271	150.349
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

¹⁾ Op de basis van 2/5 metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.
Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circu-latie	Andero opeischb. schulden	Discont.	Div. reke-ningen ¹⁾
7 Nov. 1925..	959	1.733	697	972	290
31 Oct. 1925..	969	1.791	729	976	325
24 „ 1925..	972	1.608	903	985	356
17 „ 1925..	972	1.722	818	976	481
10 „ 1925..	972	1.762	891	979	248
8 Nov. 1924..	1.091	1.657	629	1.028	471
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andero opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
5 Dec. 1925	196.000	—	352.500	36.500	118.200
28 Nov. 1925	185.500	—	344.000	33.500	110.000
21 „ 1925	186.500	—	342.000	37.000	110.700
7 Nov. 1925	143.611	42.076	342.429	39.632	109.960
31 Oct. 1925	143.456	42.189	338.570	45.914	109.416
24 „ 1925	143.456	42.352	336.772	56.948	107.665
17 „ 1925	143.861	42.371	335.993	64.425	106.742
6 Dec. 1924	133.637	54.444	281.401	114.906	109.616
8 Dec. 1923	159.945	61.590	259.593	128.895	144.610
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Belee-ningen	Diverse reke-ningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
5 Dec. 1925	—	145.870	—	***	50
28 Nov. 1925	—	147.530	—	***	49
21 „ 1925	—	152.770	—	***	49
7 Nov. 1925	17.348	26.609	91.138	60.728	49
31 Oct. 1925	17.019	27.713	91.055	62.105	48
24 „ 1925	17.637	28.933	98.711	60.117	47
17 „ 1925	17.235	28.905	104.262	62.185	47
6 Dec. 1924	35.059	15.664	92.230	74.349	47
8 Dec. 1923	37.571	26.738	86.116	39.453	57
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis 2/5 metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbij.	Gov. Sec.
2 Dec. 1925	145.660	143.283	289.418	56.250	238.116
25 Nov. 1925	146.734	141.954	290.052	56.250	238.738
18 „ 1925	147.680	141.203	291.664	56.250	240.439
11 „ 1925	148.058	141.519	292.818	56.250	242.578
4 „ 1925	149.047	141.442	293.480	56.250	242.249
28 Oct. 1925	150.283	142.979	291.617	56.250	240.327
3 Dec. 1924	128.495	123.796	288.098	27.000 ²⁾	243.776
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
2 Dec. '25	62.438	71.695	8.525	129.924	22.127	16
25 Nov. '25	41.598	77.348	14.274	111.441	24.531	19 1/2
18 „ '25	40.248	73.062	15.148	106.632	26.227	21 1/2
11 „ '25	39.403	74.422	13.169	109.199	26.289	21 1/2
4 „ '25	35.209	75.148	14.213	105.801	27.354	22 3/4
28 Oct. '25	30.179	74.149	11.106	102.615	27.054	23 3/4
3 Dec. '24	64.152	72.852	10.400	133.270	24.449	17,07
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 3/8

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits. ²⁾ Gouddekking.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarv. in het buitenl.	Zilver	Te goed in het buitenl.	Butt. gew. voorsch. afd. Staat	Schat-kistbil-jetten ¹⁾	Wis-sels
3 Dec. '25	5.548	1.864	317	562	33.500	5.194	4.702
26 Nov. '25	5.548	1.864	315	568	31.950	5.178	3.588
19 „ '25	5.548	1.864	312	567	31.600	5.174	3.393
12 „ '25	5.548	1.864	311	566	31.350	5.167	3.232
5 „ '25	5.548	1.864	311	566	31.400	5.161	4.468
4 Dec. '24	5.545	1.864	305	569	23.000	4.857	5.595
23 Juli '14	4.104	—	640	—	—	—	1.541

Data	Waarvan op het buitenl.	Uitge-stelde Wissels	Belee-ningen	Circulatie	Rekg. Courant Parti-culieren	Staat
3 Dec. '25	13	5	2.622	49.184	3.246	41
26 Nov. '25	11	5	2.562	48.085	3.013	9
19 „ '25	17	6	2.633	47.943	2.485	30
12 „ '25	17	6	2.666	47.682	2.484	45
5 „ '25	17	6	2.578	48.011	2.368	16
4 Dec. '24	31	9	2.783	40.701	2.018	15
23 Juli '14	8	—	769	5.912	943	401

¹⁾ In disc. genomen wegens voorsch. v. d. Staats. buitenl. regeeringen.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit-entl. circ. banken 1)	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
30 Nov. 1925	1.207,3	96,6	402,4	1.649,7	23,8
23 " 1925	1.207,2	96,6	392,5	1.379,5	11,6
14 " 1925	1.207,0	96,6	375,3	1.443,0	9,8
7 " 1925	1.206,9	96,6	361,1	1.474,3	9,8
31 Oct. 1925	1.206,9	126,5	348,3	1.630,1	22,2
29 Nov. 1924	695,5	240,0	231,8	2.290,2	18,6
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa 2)	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva	Door Rijksh. geheer-disc.
30 Nov. 1925	221,6	578,4	2.770,9	586,9	495,8	583,6
23 " 1925	221,4	891,3	2.423,9	967,9	507,7	706,3
14 " 1925	220,7	845,3	2.558,8	832,7	496,1	686,2
7 " 1925	220,3	786,4	2.677,6	698,0	462,4	646,2
31 Oct. 1925	219,5	682,1	2.802,9	617,7	452,8	594,8
29 Nov. 1924	77,8	1.655,4	1.863,2	703,9	1.682,9	397,6
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0	—

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 30, 23, 14, 7 Nov., 31 Oct., resp. 130,8; 481,3; 407,7; 354,2; 273,8 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.
Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Metaal incl. buit-entl. saldi	Beleening van tegoed in h. buitl.	Beleening van prom.-d. provincien	Binnen-landsche wissels	Beleeningen	Voorschot aan den Staat	Circulatie	Rekg.-Crt. Particulieren
3 Dec. '25	395	85	480	934	632	5.200	7.615	117
26 Nov. '25	395	85	480	906	545	5.200	7.544	101
19 " '25	395	85	480	1.018	523	5.200	7.543	152
12 " '25	395	85	480	1.021	623	5.200	7.638	199
5 " '25	394	85	480	1.110	630	5.200	7.636	306
29 Oct. '25	394	85	480	1.135	455	5.200	7.653	132
4 Dec. '24	357	85	480	1.283	465	5.250	7.619	238

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.
FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
18 Nov. '25	2.782,2	1.418,0	122,8	566,4	355,0
11 " '25	2.779,1	1.406,7	111,4	564,7	352,7
4 " '25	2.772,6	1.382,3	107,7	636,3	342,5
28 Oct. '25	2.782,5	1.424,9	110,5	590,0	328,7
21 " '25	2.778,4	1.453,3	110,9	603,0	293,3
14 " '25	2.766,1	1.430,1	103,7	643,5	287,0
19 Nov. '24	3.050,8	1.972,6	92,4	233,8	275,2

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. 1)	Algem. Dekking-perc. 2)
18 Nov. '25	333,3	1.708,1	2.321,9	116,8	69,0	72,1
11 " '25	334,0	1.711,3	2.288,7	116,7	69,4	72,3
4 " '25	330,2	1.713,4	2.315,0	116,7	68,7	71,5
28 Oct. '25	324,8	1.694,8	2.297,3	116,6	69,9	72,5
21 " '25	323,8	1.694,9	2.283,9	116,6	69,8	72,6
14 " '25	336,2	1.715,5	2.288,2	116,5	69,0	71,7
19 Nov. '24	587,1	1.823,5	2.270,4	112,2	74,5	76,8

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET
FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Disconto's en beleening	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
11 Nov. '25	723	14.022	5.450	1.659	18.671	5.344
4 " '25	723	14.027	5.462	1.673	18.654	5.348
28 Oct. '25	723	13.901	5.443	1.665	18.465	5.296
21 " '25	723	13.879	5.460	1.643	18.464	5.290
14 " '25	724	13.865	5.462	1.652	18.599	5.248
12 Nov. '24	743	12.872	5.560	1.673	18.187	4.823

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 7 December 1925.

In de achter ons liggende berichtswEEK vallen twee gebeurtenissen te vermelden, die de algemeene aandacht hebben getrokken. In de eerste plaats deed dit de discontoverhoging van 4 op 5 pCt. door de Bank of England, hoewel deze maatregel reeds eenige weken verwacht werd. De „gilt-edged“-markt te Londen sloot Donderdag per saldo dan ook onveranderd. De rubber-hausse domineert nog steeds over de industriële afdeling.

De tweede bovenbedoelde gebeurtenis was het veto, door de Regeering der Vereenigde Staten over de leening van het Duitse Kali-Syndicaat uitgesproken. Zij vreest n.l. buitenlandse monopolistische producentencombinaties, doch neemt tegelijkertijd maatregelen, door het steunen der Amerikaanse maisproducenten den prijs van dit artikel op te houden.

Het syndicaat, dat een deel der leening in Engeland zou plaatsen, heeft daarop het Amerikaansche deel overgenomen. De beurs te Berlijn was overigens tamelijk opgewekt wegens hausse speculatie in „Amerika-waarden“, d.i. door de V. S. in beslag genomen Duitsch eigendom, over welks vrijgeving weder zou worden onderhandeld. Het feit, dat de Phönix-balans er wat beter uitzag dan werd verwacht, riep den laatsten beursdag eenige vraag naar Montaan-aandeelen in het leven.

Te Parijs is in den toestand van de markt nog niet veel verandering ingetreden. De voorstellen van den nieuwen minister van financiën, welke in hoofdzaak neerkomen op het heffen van opcenten boven de reeds bestaande belastingen, hebben geen bijzonder groote instemming, noch buitengewone afkeuring behaald. Men heeft er zich blijkbaar mee verzoend, omdat men overal de overtuiging was toegedaan, dat er in ieder geval iets moest geschieden en wel binnen een zoo kort mogelijk tijdsverloop, om den staat aan de noodige contante middelen te helpen. Inmiddels heeft de toepassing van een nieuwe bewuste inflatie, in den vorm van een uitgifte van 7½ milliard bankbiljetten — in plaats van 1½ milliard, zooals onder het ministerie Painlevé nog als voldoende werd beoordeeld — de wisselmarkt niet onbeïnvloed gelaten. De handel, zoowel in buitenlandse als in binnenlandsche fondsen heeft geen groote afmetingen aangenomen.

Te New York schijnt, na de schokken, welke de markt enkele weken achtereen heeft medegemaakt, een toestand van evenwicht te zijn ingetreden. Ook deze week verkeerde men nog even in spanning ten aanzien van de te volgen rentepolitiek der Federal Reserve Bank te New York, doch toen bleek, dat deze instelling nog geen wijziging in haar discontovoet zou brengen, verkreeg een optimistische toon de leiding. Deze heeft echter niet gevoerd tot belangrijke koersverschillen, met uitzondering dan van enkele spoorwegaandeelen, welke overigens reeds gedurende eenigen tijd gevraagd waren. De hinderpalen, door de Amerikaansche regeering ten opzichte van de kalleening in den weg gelegd, trokken op de fondsenmarkt geenerlei belangstelling.

Ten onzent heeft de markt een sterk afwisselend verloop gehad. De beleggingsafdeeling was hieraan onttrokken, doordat hier een vrij constante handel bestond, welke geen ruimte tot belangrijke koersverschillen heeft gegeven. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld, 1922: 105¼/16, 105½, 105¾; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld, 1917: 98½/16, 99, 98½/16; 7 pCt. Ned.-Indië: 101¼, 101½, 101¾/32; 5 pCt. Brazilië 1903, £ 100: 76¾, 75¾; 8 pCt. Sao Paulo: 103, 102¾.

Daarentegen waren de fluctuaties in verschillende aandeelenaafdeelingen veel grooter. In de eerste plaats is dit tot uiting gekomen voor suikeraandeelen. In den aanvang van de berichtperiode was de stemming hier nog tamelijk opgewekt, onder den invloed van de betere Cubanoteeringen en de berichten van vrij groote afdelingen door de V.J.S.P. Daarna echter daalden allereerst aandeelen Handelsvereniging „Amsterdam“ in verband met de mededeelingen, gedaan op de jongste algemeene vergadering, ten gevolge waarvan men ter beurze geen verwachtingen meer koesterde aangaande een spoedige emissie van nieuwe aandeelen of een hooger dividend dan 35 pCt. over het loopende jaar. Vervolgens deden de berichten omtrent droogte op Java hun intrede, in verband waarmee ernstige schade van den nieuwen suikeroogst tegemoet wordt gezien. Dientengevolge daalde het koerspeil van de geheele afdeling vrij sterk, waarbij uit den aard der zaak aandeelen H.V.A. de leiding hebben genomen. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 170¼, 164, 158; Handels Verg. Amsterdam: 653, 660, 624, 615; Java Cultuur Mij.: 355, 360¼, 336; Moorman: 470, 483¾, 470; Poerworedjo: 115¼, 113, 109; Suiker Cultuur Mij.: 272, 268 (ex div.), 254, 245; Tjepper: 618, 620, 610.

Ook de rubbermarkt heeft een eigenaardig verloop gehad. Gedurende het grootste deel van de berichtsweek was men hier ongunstig gedisponeerd, ondanks de vaste rubberprijzen, welke de markten van Londen en New York voortdurend hebben gemeld. Het publiek was in overgroote mate als verkooper aan de markt en hoewel hiertegenover ook wel verschillende kooporders werden gesteld — o.a. van de zijde der contramine, welke hier langzamerhand is ontstaan — waren deze toch niet van dusdanigen omvang, dat een daling kon worden voorkomen. Op den laatsten dag der berichtsperiode evenwel keerde de tendens, zonder bepaald aanwijsbare oorzaak. Het algemeen peil is vermoedelijk zóó sterk gedaald, dat zeer groote winsten — waarbij, bij realisatie niet op een tiental procenten meer of minder behoefte te worden gelet — niet meer verkregen kunnen worden. Uit den aard der zaak is hierdoor het aanbod iets ingekrompen, hetgeen er toe heeft geleid, dat de koersen zich aanmerkelijk konden herstellen. Amsterdam Rubber: 413 $\frac{7}{8}$, 406 $\frac{7}{8}$, 396, 409 $\frac{3}{4}$; Hessa Rubber: 544, 519, 534 $\frac{1}{2}$; Kali Telepah: 469 $\frac{1}{2}$, 445, 474; Ned.-Ind. Rubber en Koffie: 355 $\frac{1}{4}$, 340, 343; R'dam Tapanoeli: 229, 215 $\frac{1}{2}$, 226; Serbadjadi: 432, 416, 432; Salahi Plantation: 244 $\frac{1}{2}$, 250, 274; Sumatra Caoutchouc: 383, 370, 373.

De tabakmarkt heeft slechts weinig aanleiding tot bijzondere opmerkingen gegeven. De handel was hier klein en het koersverloop tamelijk gelijkvormig. Arendsburg: 559 (ex div.), 551, 555; Besoeki Tabak: 265, 258, 249 $\frac{1}{2}$; Deli Batavia: 435 $\frac{1}{2}$, 424, 435; Deli Mij.: 428 $\frac{1}{2}$, 416 $\frac{1}{4}$, 420; de Oostkust: 257 $\frac{1}{2}$, 243 $\frac{1}{4}$, 252 $\frac{1}{4}$; Senembah Mij.: 515 $\frac{1}{2}$, 497 $\frac{1}{2}$, 510.

Petroleumaandeelen bleken over het algemeen goed te zijn gevraagd. Aandeelen Koninklijke Petroleum Maatschappij werden gesteund door vraag voor buitenlandse rekening, waartoe ook de markt te New York heeft bijgedragen. De belangstelling voor Roemeensche petroleumfondsen uitte zich in hogere koersen voor aandeelen Steaua Romana, terwijl ook voor aandeelen Peudawa vraag bleek te bestaan in verband met vernieuwing van het contract met de Bataafsche Petroleum Maatschappij. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 380, 397, 396 $\frac{1}{2}$; Ge. Holl. Petr. Cy.: 186 $\frac{1}{2}$, 190, 191 $\frac{1}{4}$; Kon. Petr. Mij.: 405 $\frac{1}{4}$, 416 $\frac{1}{8}$, 417 $\frac{1}{2}$.

De scheepvaartafdeeling was zeer stil, doch met een beteren ondertoon, vooral tegen het einde der berichtsperiode. Holland-Amerika Lijn: 65 $\frac{1}{2}$, 63 $\frac{1}{4}$, 66; Java-China Japan Lijn: 118, 118 $\frac{1}{4}$, 118 $\frac{1}{4}$; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 78 $\frac{3}{4}$, 80 $\frac{1}{4}$, 79 $\frac{3}{4}$; Ned. Scheepvaart Unie: 159 $\frac{3}{4}$, 160; Stoomvaart Mij. Nederland: 171 $\frac{1}{2}$; 170 $\frac{1}{4}$, 171 $\frac{1}{2}$.

Binnenlandsche industriële aandeelen wezen nogal uiteenlopende richtingen aan. Zoo waren aandeelen Jurgens aanvankelijk ongeanimeerd, in verband met geruchten, volgens welke de maatschappij gedurende een aantal jaren niet tot het uitkeeren van dividend zou overgaan, indien het thans hangende proces ten aanzien van de dividenden uit de achter ons liggende jaren door de vennootschap mocht worden verloren. Aanleiding tot deze geruchten werd gevonden in de voorstellen tot statutenwijziging, waarbij aan de winst een andere bestemming mag worden gegeven dan een uitkeering aan aandeelhouders. Later echter werd de stemming voor de desbetreffende aandeelen iets beter. Kunstzijdesoorten waren doorgaans vrij geanimeerd. Eenige reactie trad in voor aandeelen Philips Gloeilampenfabrieken, na de aankondiging omtrent de uitgifte van nieuwe aandeelen. Centrale Suiker Mij.: 128, 133, 132 $\frac{1}{2}$; Feijenoord: 138 $\frac{1}{2}$, 144 $\frac{1}{4}$, 141 $\frac{1}{2}$; Holl. Kunstzijde Ind.: 148 $\frac{1}{2}$, 149 $\frac{1}{2}$, 147; Jurgens: 118 $\frac{1}{4}$, 121, 119 $\frac{3}{4}$; Maekubee: 164 $\frac{1}{4}$, 171 $\frac{1}{4}$, 170 $\frac{1}{4}$; Ned. Kunstzijdefabriek: 339, 347, 336 $\frac{1}{4}$; Philips Gloeilampen: 413 $\frac{3}{4}$, 392 $\frac{1}{2}$, 390 $\frac{1}{2}$.

Mijnaandeelen waren stil. Aandeelen Redjang Lebong, welke korten tijd geleden zoo sterk de aandacht op zich hebben gevestigd, bleven nagenoeg veronachtzaamd, doch op een onveranderd koerspeil. G. Exploratie Mij.: 142 $\frac{1}{4}$, 143, 146 $\frac{3}{4}$; Billiton: 605, 625, 628; Redjang Lebong: 361 $\frac{1}{4}$, 348 $\frac{1}{2}$, 357; Siloengkang: 51, 46, 48.

Bankaandeelen waren vast, in het bijzonder voor Indische bankinstellingen, waarvoor later echter een reactie intrad. Amsterdamsche Bank: 158 $\frac{1}{2}$, 160 $\frac{1}{4}$, 160; Holl. Bank voor Zuid-Amerika: 80 $\frac{1}{2}$, 80 $\frac{3}{4}$, 80; Koloniale Bank: 195 $\frac{3}{4}$, 197 $\frac{1}{2}$, 183, 187 $\frac{1}{4}$; Ned.-Ind. Handels Bank: 161 $\frac{1}{2}$, 163 $\frac{1}{4}$, 155; Ned. Handel Mij. C. v. A.: 149 $\frac{1}{2}$, 151 $\frac{1}{4}$, 147 $\frac{3}{4}$; R'damsche Bankverg.: 68 $\frac{1}{2}$, 69, 68 $\frac{1}{4}$.

De Amerikaansche markt bleef kalm, met vraag voor aandeelen Intercontinental Rubber en Kansas City Southern. American Smelting & Ref. Cy.: 119, 122, 122 $\frac{1}{4}$; Anaconda Copper: 98 $\frac{1}{4}$, 97 $\frac{3}{4}$, 97 $\frac{1}{16}$; Studebaker: 1465, 1415 (ex div.), 1410; United States Steel Corp.: 129 $\frac{5}{8}$, 136 $\frac{1}{4}$, 135 $\frac{1}{4}$; Baltimore & Ohio: 92 $\frac{7}{8}$, 91 $\frac{3}{16}$ (ex div.); Union Pacific: 148 $\frac{1}{2}$, 150 $\frac{1}{2}$, 151 $\frac{1}{2}$; Wabash Railway: 41 $\frac{1}{16}$, 40 $\frac{7}{8}$, 41 $\frac{1}{4}$.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

8 December 1925.

De hausse-beweging in de tarwemarkten is bijna onveranderd voortgezet, en om een denkbeeld te geven van den prijsloop geven wij het onderstaande staatje:

	Winnipeg December	Buenos-Aires Februari
1 Augustus	1,35%	—
7 „	1,46%	—
1 September	1,31%	12,60
2 October	1,16%	11,15
2 November	1,27%	11,55
1 December	1,53 $\frac{1}{4}$	14,65
7 „	1,64	15,30

Van het laagste punt in het begin van October, is de markt dus in ca 2 maanden te Winnipeg bijna 40 pCt. hooger en te Buenos Aires ruim 37 pCt. Wij kunnen deze week weinig nieuwe argumenten voor de voortgezette hausse aanbrengen; er komen telkens weer nieuwe berichten uit Argentinië, die in hoofdzaak ongunstig zijn. Een enkel bericht had een iets beteren klank, maar dan volgde weer onmiddellijk van andere zijde een lagere schatting van het export surplus. Het spreekt vanzelf, dat de cijfers nog geheel in de lucht hangen.

Ofschoon de aanvoeren van tarwe van het Westen van Canada groot blijven, is de zichtbare voorraad niet vermeerderd, ja zelfs eenigszins afgenomen. In de Ver. Staten is de voorraad evenwel toegenomen. De wereldverschepingen, die nog bijna uitsluitend van Noord-Amerika komen, waren weer groter dan in de voorafgaande week en aangezien ook voor Engeland een grooter deel bestemd is dan in de voorafgaande weken, is de behoefte aldaar aan direct leverbare tarwe minder nijpend geworden. Toch was de Engelsche markt voor tarwe op de meeste dagen zeer levendig, maar hierbij komt zeer veel speculatie, aangezien sommige ladingen twee- en driemaal verhandeld werden. Niettegenstaande den minder goeden oogst wordt nu Australische tarwe vrij regelmatig verhandeld, doch vóór Januari zullen wij van het Gemeenebest nog wel geen afladingen van eenige betekenis zien. Vóór dien tijd zal ook La Plata niet meepraten met werkelijke verschepingen, ofschoon het in de afgelopen week mogelijk is geweest een enkele lading voor Decemeraflading te verhandelen. Van Rusland zijn geen nieuwe berichten ontvangen, hetgeen in ieder geval niet aanduidt, dat het wederom spoedig als exporteur zal optreden, integendeel door sommigen wordt zelfs gevreesd, dat het genoodzaakt zal zijn eenige tarwe te importeerden.

Ook de Continentale markten zijn natuurlijk genoodzaakt geweest de verhoogingen van de wereldmarkt te volgen en de volle prijzen moesten af en toe betaald worden, zonder dat de handel evenwel levendig was. Op het oogenblik gaat het de Canadeesche Wheatpool uiterst voorspoedig en de vraag is het, of zij nog zal kunnen voortgaan op dezelfde wijze en in versterkte mate gebruik te maken van het feit, dat zij voorloopig bijna de eenige leverancier is. In Engeland schijnt men een onderzoek te willen instellen naar de verhoging van de broodprijzen; dit onderzoek behoefte waarschijnlijk niet veel tijd in beslag te nemen, aangezien de oorzaak wel zeer duidelijk is.

De rogge-markt heeft niet alleen de tarwemarkt gevolgd, maar op sommige dagen is, althans in Noord-Amerika, de verhoging naar verhouding nog sterker geweest dan die van tarwe. De prijzen zijn evenwel door Europa niet betaald. Wel werden er tamelijk flinke posten rogge opgenomen door handelaren, die van meening waren, dat het verschil tusschen den tarwe- en den roggeprijs te groot was, maar de consumenten hielden zich nog op de meeste markten afzijdig. De groote consument, Duitschland, koopt nog slechts heel weinig rogge, terwijl Poolse en Oost-Duitsche rogge nog regelmatig geëxporteerd wordt, zij het ook, dat hiervoor eveneens hogere prijzen gevorderd worden.

Onder invloed van het feit, dat de Amerikaansche regering maatregelen neemt voor het verlenen van crediet aan de boeren, opdat zij hun mais niet zoo spoedig aan de markt behoeven te brengen, zijn de prijzen aldaar sterk opgelopen, vooral van 1 op 3 December; daarna liepen de prijzen weer eerder iets terug en de vraag is het, of op deze wijze de zeer groote Noord-Amerikaansche oogst aan den man te brengen is.

De Europeesche mais-markten waren vast gestemd, vooral ook toen de prijzen van La Platamais meer en meer verhoogd werden. Ook mais van de Balkanlanden is hooger in prijs en voor spoedige verscheping is er van die zijde in het minst geen druk, aangezien de afladers de grootste moeilijkheden hebben hun toch niet zeer groote contracten te vervullen. Toch is er zeer veel mais aanwezig, die even-

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe Dec.	Maïs Dec.	Haver Dec.	Tarwe Dec.	Maïs Dec.	Lijnzaad Dec.
5 Dec. '25	178	77 $\frac{3}{8}$	41 $\frac{1}{2}$	15,10	8,10	18,15
28 Nov. '25	163 $\frac{7}{8}$	72 $\frac{1}{8}$	38 $\frac{1}{8}$	14,70	8,10	18,20
5 Dec. '24	155 $\frac{1}{8}$	118 $\frac{1}{8}$	54 $\frac{1}{2}$	14,75	10,60	22,20
5 Dec. '23	105 $\frac{1}{8}$	73 $\frac{1}{2}$	46	12,50	10,25	22,85
5 Dec. '22	117 $\frac{1}{2}$	68 $\frac{7}{8}$	42 $\frac{1}{8}$	11,50	7,70	18,55
20 Juli '14	82	56 $\frac{3}{8}$	36 $\frac{1}{2}$	9,40	5,38	13,70

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	7 Dec.	30 Nov.	8 Dec.
	1925	1925	1924
Tarwe * (Manitoba III) ..1	17,50	16,—	**15,85
Rogge (No. 2 Western) ..1	12,—	11,—	14,50
Maïs (La Plata) 2	212,—	201,—	227,—
Gerst (48 lb. malting) ...2	200,—	184,—	230,—
Haver 1	11,25 ⁴⁾	10,85 ⁴⁾	12,55 ⁴⁾
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ..1	15,50	15,10	14,20
Lijnzaad (La Plata) 3	433,—	425,—	465,—

¹⁾ per 100 KG. ²⁾ per 2000 KG. ³⁾ per 1960 KG. * No. 2 Hard/Red Winter Wheat. ⁴⁾ Canada No. 3. ** 2 Hard winter.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	29 Nov./5 Dec. 1925	Sedert 1 Jan. 1925	Overeenk. tjdvak 1924	29 Nov./5 Dec. 1925	Sedert 1 Jan. 1925	Overeenk. tjdvak 1924	1925	1924
Tarwe.....	5.953	1.158.054	1.271.153	—	21.216	46.407	1.179.270	1.317.560
Rogge.....	12.160	291.342	554.044	—	450	3.775	291.792	557.819
Boekweit.....	521	21.269	23.494	—	340	528	21.609	24.022
Maïs.....	11.740	745.432	731.566	185	75.695	107.829	821.127	839.395
Gerst.....	11.526	293.109	311.741	300	11.346	33.104	304.455	344.845
Haver.....	8.117	215.528	231.876	—	252	1.445	215.780	233.321
Lijnzaad.....	5.230	212.845	235.852	600	63.497	64.967	276.342	300.819
Lijnkoek.....	6.193	179.220	192.270	—	—	700	179.220	192.970
Tarwemeel.....	889	114.484	252.050	53	18.892	30.418	133.376	282.468
Andere meelsoorten....	52	9.438	8.374	—	—	—	9.438	8.374

wel gedeeltelijk ook naar andere zijde een afzetgebied vindt. Tsjechoslowakije en waarschijnlijk ook Zuid-Duitsland hebben vooral Joegoslavische maïs tot veel goedkoopere prijzen over land kunnen betrekken dan over zee via Rotterdam en Hamburg.

Zuid-Afrika verraste wederom door flinke afladingen, zoodat het totaal van de wereldverscheppingen der vorige week zeer groot is. De meeste Europeesche landen hebben evenwel een groote consumptie van maïs, zoodat van een druk van spoedig leverbare maïs weinig sprake is. Het konde weer heeft de vraag naar maïs nog versterkt.

Ook gerst was vast gestemd; op het Continent was de handel tamelijk klein en slechts in enkele gevallen kon de pariteit van de prijzen der exportlanden gemaakt worden. In Engeland werd een lading Noord-Amerikaansche gerst naar Bristol Channel verkocht. De Russische regeering heeft zich vrijwel geheel van de markt teruggetrokken, doch is daardoor genoodzaakt geworden vooral in Rotterdam een aanzienlijke hoeveelheid gerst op te slaan.

Ofschoon ook haver vast gestemd was, ging er nog steeds in dit artikel weinig om. Een enkele partij Platahaver werd verhandeld, maar de meeste koopers namen een afwachtende houding aan.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten waren de afgelopen week kalmer gestemd zonder speciale tendens.

In Amerika fluctueerden de noteringen op de termijnmarkt weinig en liepen voor de latere termijnen wat terug, hetgeen uit ondervolgende cijfers blijkt:

	Sp. C.	Dec.	Jan.	Mrt.	Mei
Slot voorafgaande week	4.15	2.36	2.40	2.51	2.64
Opening verslagweek.....	4.15	2.36	2.40	2.51	2.64
Slot verslagweek	4.15	2.35	2.35	2.39	2.50

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 48.000 tons, de versmeltingen 46.000 tons (tegen 35.000 tons in 1924) en de voorraden 59.000 tons.

Voor stoomende en spoedig leverbare Cubasuiker bleven raffinadeurs in Amerika belangstelling toonen, hoewel zaken geen grooten omvang namen. Voor prompte suiker werd ongeveer 2.7/16 d.c. c. en fr. New York betaald en voor Decemberlevering 2 $\frac{1}{2}$ d.c. Januari/Februari verschepping naar Europa werd met Sh. 12/1 $\frac{1}{2}$ c.i.f. genoteerd.

De Cuba-statistiek is als volgt:

	1925	1924	1923
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten tot 28 Nov.	27.270	4.869	—
Tot. 1 Dec. '24-28 Nov.	4.942.573	4.066.642	3.602.910
Werkende fabrieken	9	2	2
Weekexport 28 Nov.	62.949	30.231	14.665
Totale export 1 Dec. '24-28 Nov.	4.656.759	3.881.227	3.445.345
Totale voorraad op 28 Nov. ..	292.119	41.460	31.246

Verdere fabrieken op Cuba hebben de campagne geopend.

Naar verluidt zal Guma zijne raming van den a.s. Cuba-oogst binnenkort met 5.100.000 tons publiceren.

De zichtbare voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1925	1924	1923
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 Nov.	422.000	347.000	256.000
Tsjechoslowakije 1 Nov.	388.000	337.000	280.000
Frankrijk 1 Nov.	173.000	151.000	94.000
Nederland 1 Nov.	159.000	115.000	53.000
België 1 Nov.	59.000	63.000	49.000
Engeland 1 Nov.	280.000	118.000	188.000
Europa ..	1.481.000	1.131.000	920.000
V.S. Atlant. havens 2 Dec.	59.000	24.000	36.000
Cuba 28 Nov. alle havens	292.000	41.000	31.000
Totaal ..	1.832.000	1.196.000	987.000

Op Java was de markt minder levendig. De V.I.S.P. sloot weliswaar nog eenige contracten af van suiker uit oogst 1926 op basis van f 10 voor No. 25 & /hooger, doch koopers toonden zich veel gereserveerder. Herververkopen van suikers uit den nieuwen oogst, meer speciaal van vroege levering, vonden plaats tot f 10 $\frac{1}{8}$ en f 10 voor Superieur. Het Proefstation voor de Suikerindustrie te Pasoeroean deelt mede, dat wegens de abnormale droogte gedurende de laatste maanden de volgende oogst waarschijnlijk belangrijk minder zal opbrengen dan de oogst van dit jaar. Disponibele witte suiker werd tot f 10 $\frac{1}{2}$ gedaan.

Hier te lande verkeerde de markt aanvankelijk in kalme prijshoudende stemming met eenige terughoudendheid bij koopers, terwijl aanbod wegens winstneming de overhand behield. Dit had eenige reactie ten gevolge, doch aan het slot trad weer eenig herstel in en luiden de noteringen toen:

December f 16 $\frac{1}{2}$; Mei f 17 $\frac{1}{2}$; Augustus f 17 $\frac{1}{2}$.

De omzet beliep deze week ongeveer 7900 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Maart	Londen			New York 96° Centri- jugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Mell/juni	Cuba's 96° c.i.f. Nov./Dec.	
		Sh.	Sh.	Sh.	\$ cts.
7 Dec. '25	kristalsuiker basis 99° f 17 $\frac{1}{16}$	32/6	14/1 $\frac{1}{2}$	11/7 $\frac{1}{2}$	4,08
30 Nov. '25	„ 17 $\frac{1}{2}$	32/6	14,4 $\frac{1}{2}$	11/9	4,15
7 Dec. '24	„ 20 $\frac{1}{16}$	39/6	19/-	15/3	6,15
7 Dec. '23	„ 31 $\frac{1}{2}$	63/9	25/9	24/-	7,28
	ruwsuiker basis 88° f 11 $\frac{1}{16}$ / ₃₃	18/-	—	—	3,26
4 Juli '14	basis 99° f 14 $\frac{1}{16}$ / ₃₃	—	—	—	—

¹⁾ Het verschil tusschen ruwsuiker 88° en krist.suik. 99° is aan te nemen op f 3 p. 100 KG.

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands.)

	4 Dec. 1925	27 Nov. 1925	20 Nov. 1925	4 Dec. 1924	4 Dec. 1923
New York voor Middling...	20,75 c	21,35 c	20,80 c	23,30 c	36,65 c
New Orleans voor Middling	19,46 c	20,05 c	19,81 c	23,20 c	35,38 c
Liverpool voor Middling...	10,42 d	10,74 d	10,60 d	13,08 d	20,93d*)

*) Voor fully middling ouden Standaard.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizentallen balen).

	1 Aug. '25 tot 27 Nov. '25	Overeenkomstige periode	
		1924	1923
Ontvangsten Gulf-Havens.	4826	4726	3842
„ Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr.Brittannië	985	1007	811
„ „t Vasteland etc.	2024	1752	1341
„ „ Japan.....	436	320	250

Voorraden.
(In duizentallen balen).

	27 Nov. '25	Overeenkomstig tijdstip	
		1924	1923
Amerik. havens.....	1495	1477	1045
Binnenland	1779	1544	1242
New York	41	207	74
New Orleans	423	361	236
Liverpool	346	322	218

KOFFIE.

Ook in de afgelopen week kwam in de weinig opgewekte stemming, waarin het artikel reeds geruimen tijd verkeert, geen verandering. De markt te New York, die voor termijnen den toon aangeeft, verkeerde nog steeds onder den invloed der December-likwidaties en de stemming aldaar was over het algemeen vrij mat, hetgeen natuurlijk terugwerkte op de andere markten. De noteeringen ten onzent, die in den aanvang iets waren opgelopen, zakten dan ook daarna weder in en sloten op bijna dezelfde cijfers als een week tevoren. Op de loco- en op de aflading-markt was de lust tot nieuwe ondernemingen eveneens zeer gering en de omzet bleef nog altijd uiterst beperkt. In de produktielanden was een zekere drang om tot zaken te komen, duidelijk merkbaar en niet alleen kwamen van sommige Braziliaansche exporteurs van tijd tot tijd aanbiedingen aan de markt, die belangrijk lager waren dan de algemeen geldende offerten, doch ook in Centraal-Amerika — hoofdzakelijk in Salvador, Nicaragua en Venezuela — toonden de afladers zich de laatste dagen iets gemakkelijker, terwijl van Nederlandsch-Indië weliswaar slechts weinig Robusta-aanbod afkwam, doch de vraagprijzen, die hierheen werden geseind, waren in elk geval weder lager en naar het scheen, bestond er wel uitzicht, om met het uitsen van nog iets lagere biedingen, — die intusschen moeilijk te krijgen waren, — tot zaken te komen.

Een telegrafisch bericht uit New York, dat het Amerikaansche Departement van Handel den loopenden Santos-oogst thans schat op 8.769.000 balen, was niet geschikt om de heersche lusteloosheid te verminderen, want, zooals reeds vroeger te dezer plaatse vermeld, waren de meeste ramingen in den laatsten tijd verlaagd op 8.000.000 balen en noemden velen zelfs een cijfer, belangrijk daaronder, als waarschijnlijk.

Volgens de op 3 dezer uitgekomen Statistiek van de Makelaarsfirma G. Duuring & Zoon te Rotterdam, is in November de invoer geweest als volgt:

	1925	1924	1923
in Europa	972.000 bn.	865.000 bn.	893.000 bn.
„ Ver. St. v. Amerika	982.000 „	920.000 „	1.115.000 „
Totaal	1.954.000 bn.	1.785.000 bn.	2.008.000 bn.

De Afleveringen in November waren:

	1925	1924	1923
in Europa	931.000 bn.	801.000 bn.	871.000 bn.
„ Ver. St. v. Amerika	776.000 „	869.000 „	1.180.000 „
Totaal	1.707.000 bn.	1.670.000 bn.	2.051.000 bn.

Vanaf 1 Januari tot 30 November waren in Europa en de Vereenigde Staten te zamen:

1925 1924 1923
de Invoeren . . . 17.499.000 bn. 18.998.000 bn. 16.960.000 bn.
„ Afleveringen 17.328.000 „ 19.002.000 „ 17.812.000 „

De totale Afleveringen waren dus in November van dit jaar iets grooter dan in 1924, doch ruim 340.000 balen kleiner dan in 1923, terwijl de Invoeren circa 170.000 balen grooter waren dan verleden jaar, doch nog altijd 54.000 balen kleiner dan in 1923.

Voor de eerste 11 maanden van het jaar bleven de Invoeren niet minder dan 1.499.000 balen onder die van 1924, terwijl zij slechts 539.000 balen stegen boven die van 1923. Voor diezelfde 11 maanden waren de Afleveringen dit jaar 1.674.000 balen minder dan in 1924 en zelfs nog 484.000 balen minder dan in 1923. Voornamelijk deze laatste cijfers geven een duidelijk beeld van den tragen gang van zaken in dit jaar.

De zichtbare wereldvoorraad was op 1 December 5.128.000 balen tegen 5.209.000 balen op 1 November en 5.631.000 balen verleden jaar (in deze cijfers zijn niet begrepen de voorraden in het binnenland van Sao Paulo, welke bedroegen 3.827.000 balen op 14 November en 3.652.000 balen op 31 October).

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 98/- à 100/- per cwt., en van dito Prime ongeveer 100/- à 102/-, terwijl zij van Rio type New York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 77/- à 77/6 en voor Jan./April-verscheping 76/-.

Van Robusta op aflading zijn de aanbiedingen van Indië op het oogenblik:

Palembang Robusta, Dec./Jan. verscheping, 45¼ ct., W.I.B. f.a.q. Robusta, Januari verscheping, 52¼ A., alles per ½ KG. c.i.f., uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-noteeringen alhier, die, zooals reeds in het vorig overzicht geschreven, feitelijk te lang onveranderd waren gebleven, zijn thans verlaagd op 65 ct. per ½ KG. voor Superior Santos en 56 ct. voor Robusta, welke cijfers thans beter de op het oogenblik geldende waarde weergeven.

De noteeringen aan de Rotterdamse termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

Santos-contract basis Good				Gemengd Contract basis Santos Good			
Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.
8 Dec. 54½/8	51¼	49½/8	47¼/8	50¼	47¼/8	45¼/8	43¼/8
1 „ 54¼/8	51	49¼/8	47¼/8	49¾	47¼/8	45¼/8	44¼
24 Nov. 53¼/8	50¾	48¾	46¾/8	49¾/8	46¾/8	44¾/8	43¾
17 „ 55½/8	52¼	50¼	47¾	51¼	48¾/8	46¾	45¼/8

De slot-noteeringen te New York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.
7 Dec.	\$ 15,93	\$ 15,95	\$ 15,80	\$ 15,15
30 Nov.	„ 16,38	„ 16,25	„ 16,—	„ 15,15
23 „	„ 16,73	„ 16,25	„ 15,83	„ 14,90
16 „	„ 17,75	„ 17,05	„ 16,63	„ 15,53

Rotterdam, 8 December 1925.

(Mededeeling van de Vereeniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 7)	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 4)	
7 Dec. 1925	261.000	23.700	1.281.000	27.000	7¼/32
30 Nov. 1925	247.000	24.375	1.183.000	27.000	7¼/32
23 „ 1925	250.000	24.175	1.251.000	26.700	7¼/8
8 Dec. 1924	397.000	37.450	1.875.000	43.000	6

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelooopen week	Sedert 1 Juli	Afgelooopen week	Sedert 1 Juli
5 Dec. 1925....	110.000	2.449.000	184.000	4.069.000
6 „ 1924....	77.000	2.249.000	205.000	5.021.000

1) In Reis.

THEE.

In de afgelopen week onderging de stemming van de theemarkt geen verandering, wanneer men die vergelijkt met de voorafgaande week. Zij bleef onveranderd vast, met hier en daar prijsverhoogingen voor de gewone en midden-kwaliteiten.

De maandstaat over November van het Thee Etablissement te Amsterdam geeft aan, dat de voorraden in entrepôt van Ned.-Indische thee van 40.334 kisten op ulto. October gedaald zijn tot 30.939 kn. op ulto. November.

Deze achteruitgang wordt veroorzaakt doordat de aanvoeren slechts 6975 kn. bedroegen tegenover afleveringen van 16.370 kisten. De geringe aanvoeren houden verband met de felle droogte op Java, die in dit jaar bijna 6 maanden geduurd heeft.

Voor de laatste theeveiling van dit jaar, die op den 10en dezer gehouden zal worden, wordt in verband met de afgenomen voorraden een vast verloop tegemoet gezien.

Amsterdam, 7 December.

RUBBER.

De afgelopen week op de rubbermarkt kenmerkte zich door een kalme stemming. De behoefte voor loco was niet zoo dringend, daar de aanvoeren in Amerika gedurende November vrij aanzienlijk waren. Daarentegen was er meer belangstelling voor Januari/Maart.

Het slot was eenigszins onzeker ten gevolge van het bericht, dat op 1 Februari a.s. 100 pCt. in plaats van 95 pCt. zal worden vrijgegeven.

De slothoteeringen luiden:

Ia Crepe	.....	.....	.....	.....	.....
December	.....	2,93 ½	.....	2,93 ½	.....
Januari/Maart	.....	2,89	.....	2,84 ½	.....
April/Juni	.....	2,77 ½	.....	2,65 ½	.....

STEENKOLEN.

Door de ingevallen vorst zijn alle soorten van kolen vast geworden, voornamelijk de Engelsche. Ook wordt gevreesd voor verscheppingsmoeilijkheden in Westfalen, daar, indien, zooals verluidd, er reeds thans in de tiphavens in Ruhrort niet meer verladen wordt wegens de vorst, niet eens het dichtvriezen van den Rijn behoeft te worden afgewacht vóór een beroep op de spoorwegen moet worden gedaan voor de verzending van de honderduizenden tonnen kolen, die wekelijks van Westfalen per schip hierheen komen. Niemand geloof, dat de spoor in staat is dit geweldige vervoer meester te worden. Dientengevolge zullen de prijzen voor Westfaalsche kolen, wanneer de vorst aanhoudt, binnen afzienbaren tijd ook de hoogte ingaan.

De prijzen zijn als volgt:

Northumberland Ongezeefde	.....	f 10,75
Durham Ongezeefde	.....	„ 11,50
Cardiff Ongezeefde	.....	„ 12,75
Schotsche Gezeefde	.....	„ 10,25
Yorkshire Gewasschen Doubles	.....	„ 13,25
Westfaalsche Vetförder	.....	„ 10,60
„ Vetstukken	.....	„ 12,85
„ Smeenootjes	.....	„ 12,35
„ Gasvlamförder	.....	„ 10,60
„ Gietcokes	.....	„ 15,10

alles per ton van 1000 KG., franco station Rotterdam/Amsterdam.

Westfaalsche bunkerkolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 10,25. Markt vast.

8 December 1925.

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	Koper Stan- daard	Koper Electro- lytisch	Tin	Lood	Zink
7 Dec. 1925..	59.7/6	66.-/-	287.-/-	34.17/6	38.15/-
30 Nov. 1925..	60.7/6	67.5/-	288.17/6	36.-/-	39.-/-
23 „ 1925..	60.10/-	67.5/-	39.2/6	36.10/-	39.2/6
16 „ 1925..	61.2/6	68.-/-	287.2/6	36.15/-	38.5/-
8 Dec. 1924..	63.17/6	68.7/6	255.15/-	39.5/-	35.5/-
20 Juli. 1914..	61.-/-	.....	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VRACHTENMARKT.

Ofschoon de graanvrachtenmarkt van Noord-Amerika vast was, kwamen er toch niet zooveel afsluitingen tot stand als vorige week. De vrachten zijn in het algemeen onveranderd gebleven. Van de Northern Range werd naar U. K. 3/3d per qtr. betaald met cancelling tot 15 Januari. In sommige gevallen werd de optie Continent gegeven tegen 3/- tot 3/1 ½ d. Naar Bremen werd bevracht tegen 15 cents en naar de Antwerpen/Hamburg range tegen 12 ½ cents per 100 lbs. Per December werd een boot van 21.000 qtrs. bevracht naar Denemarken tegen de betrekkelijk goede vracht van 4/3 d. per qtr. naar 4 loshavens. Van West St.-John werd afgesloten naar de Middellandsche Zee tegen 18 cents. Van de Gulf vonden geen bevrachtingen plaats; er zijn echter eenige ladingen in de markt naar U. K. en Antwerpen/Rotterdam.

Van de North Pacific was tamelijk veel vraag naar U. K./

Continent. Per Januari werd 35/- betaald en zijn er nog drie ladingen tegen deze vracht in de markt. Lumber werd bevracht naar Miami (Florida), tegen \$ 18 per Jan./Febr.

Van Tampico naar U. K./Continent werd voor een lading asphalt 30/- per December betaald. De suikermarkt is vast, doch kalm. Van Cuba naar U. K./Continent wordt per Dec./Jan. 17/6 geïndiceerd, en naar Hongkong/Shanghai \$ 6,50 per Januari/Februari.

De markt van de River Plate was kalm en het aantal bevrachtingen is buitengewoon klein. Tegen het einde der week werd voor een zeer prompte boot 20/- betaald van Upriver. Voor nieuwe oogstbelading wordt door de bevrachters slechts weinig belangstelling getoond.

Van de Chilialpeter-vrachtenmarkt is slechts weinig verandering te vermelden, buiten het feit, dat de vraag naar de Vereenigde Staten verbeterd is. Naar Europa werd een 6500 tonner geplaatst per einde Dec./Jan. op basis van 25/6 Continent, 28/6 Denemarken/Zweden/Danzig en verder de optie Middellandsche Zee. Naar ruimte voor parcellen is praktisch gesproken in het geheel geen vraag. Er werden slechts 500 tons geboekt per December naar Liverpool tegen 22/6 minus commissie. Naar de Vereenigde Staten kunnen bevrachters groote booten plaatsen. Galveston/Wilmington Range werd betaald met \$ 5,25 per Januari voor een handige boot, \$ 5,20 voor een 11.000 tonner en \$ 5,25 voor een Febr./Maart boot van 7000 tons.

De markten van het Oosten leefden niet op, uitgezonderd Australië, en de vrachten bleven ongeveer gelijk. Van Wladivostok wordt tonnage gezocht per December tegen 35/- naar Hull/Rotterdam/Hamburg, ½ extra voor Scandinavië. Parcellen werden geboekt per Januari tegen 35/- naar Esbjerg, 33/9 Londen/Rotterdam/Hamburg (2 havens). Olie werd niet bevracht, terwijl van Dalny noch boonen, noch olie bevracht werden.

Van Australië werden booten bevracht per Dec./Jan./Febr. tegen vrachten tot 40/- van West-Australië en tot 43/9 van Zuid-Australië/Victoria/Sydney, naar gelang van grootte naar Middellandsche Zee/U. K./Continent. Van Queensland werd suiker bevracht naar Vancouver tegen 28/9 voor groote booten per Dec./Jan. en Jan./Febr. Van Britsch-Indië en Burmah vonden geen bevrachtingen plaats; Zuid-Afrika was flauw; 23/6 werd betaald voor booten van 65/7000 tons van Kaapstad/Durban range naar U. K./Continent per laatste helft December.

Ofschoon van den Donau slechts weinig werd gedaan is deze markt toch vast; speciaal handige booten zijn in trek. Naar U. K./Continent werd 20/- betaald voor een 4000 tonner. Van Sulina werd 17/6 betaald voor een even groote boot en 15/- voor een 7200 tonner. Van de Zwarte Zee is niets te doen.

Van de Middellandsche Zee vonden iets meer bevrachtingen plaats, doch zijn de vrachten onveranderd gebleven. Erts betaalde: Bougie/Port Talbot 6/9, Algiers/Rotterdam 4/6. Fosfaat werd bevracht tegen 10/9 van Sfax naar Ipswich. Van de Golf van Biscaye vond een groot aantal bevrachtingen plaats. De vrachten zijn o.a.: Bilbao/Cardiff 6/9, Newportriver 6/9 en Santander/Grangemouth 7/-.

Op time-charter basis worden booten gezocht voor lumbervervoer tegen \$ 1. Ook worden er nog booten gezocht voor Vereenigde Staten/West-Indië vaart tegen de bekende vrachten.

De Amerikaansche kolenvrachtenmarkt bleef zeer kalm en er is deze week slechts één afsluiting te vermelden, nl. 7000 tons Hampton Roads/St.-John tegen \$ 1,25 per December.

De vrachten voor kolen van Engeland zijn iets gezakt, uitgezonderd die naar River Plate havens. Van Zuid-Wales werd betaald: Bordeaux 5/-, Constantinopel 11/9, Alexandrië 10/9, Las Palmas 9/-, Buenos Aires 14/6, Boston 9/3 en van de Oostkust: Helsingfors 6/9, Bremen 5/-, Gibraltar 8/-, Triëst 10/10 ½, San Antonio (Chili) 21/3 cokes.

RIJNVAART.

Week van 29 November t/m. 5 December 1925.

De aanvoeren te Rotterdam waren middelmatig, ertsaanvoer gering.

Ten gevolge van den ingetreden winter liepen de vrachten successievelijk op. Voor erts betaalde men in het begin der week f 0,35 met ¼ en f 0,45 met ½ lostijd, en in het laatst der week uitsluitend daghuur op basis van 3 cents per ton.

Naar den Bovenrijn werd uitsluitend in daghuur bevracht.

Het sleeploon liep geleidelijk op van 35 ct. tarief tot 50 cts. tarief.

In de Ruhrhavens bleef de vraag naar scheepsruimte voortdurend toenemen, terwijl de aanbieding van ledige ruimte verminderde. Dientengevolge werden de vrachten, met ten gevolge van den te verwachten winter, beduidend hooger.

DE TWENTSCHE BANK

Amsterdam - Rotterdam - 's-Gravenhage - Dordrecht - Utrecht - Zaandam - Zwolle

Maandstaat op 30 November 1925

DEBET

Aandeelhouders nog te storten 90 pCt. op aandelen B, waarvoor waarborg gedeponeed		f	1.434.600,—
Deelneming in de firma's:			
B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen	}		
B. W. BLIJDENSTEIN Jr. te Enschede			8.435.000,—
LEDEBOER & Co., te Almelo			
Deelneming in bevriende Bankinstellingen	f 10.747.081,15		
waarvoor in geld gestort			8.039.881,13
waarvoor effecten gedeponeed	f 2.707.200,—		
Effecten van Aandeelhouders			
gedeponeed bij bevriende instellingen	" 2.000.000,—		
ten eigen gebruik	" 31.485.570,—		
			36.192.770,—
Kassa, Wissels en Coupons			43.812.773,30
Ned. Schatkistbiljetten en Schatkistpromessen			4.436.663,—
Daggeldleeningen			900.000,—
Saldo's bij Bankiers			10.479.466,86
Eigen effecten en syndicaten			7.662.486,73
Saldo te ontvangen en te leveren fondsen			559.435,23
Prolongatiën gegeven			14.292.955,—
Credietvereniging	f 59.144.446,99		
Af: loopende Promessen	" 1.900.000,—		
			57.224.446,99
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldi Rek.-Crt.	f 52.661.121,44		
Af: loopende Promessen	" 3.155.000,—		
			49.506.121,44
Voorschotten op Consignatiën			2.565.038,22
Gebouwen			5.325.930,88
		Totaal.....	f 250.887.573,78

CREDIT

Kapitaal	f 36.000.000,—		
Reservefonds	" 8.822.001,91		
Buitengewone Reserve	" 1.800.000,—		
Waarborgfonds Credietvereniging	" 5.326.455,—		
Reserve Credietvereniging	" 2.457.780,86		
			f 54.406.237,77
Aandeelhouders voor gedeponeed als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B:			
Effecten	f 1.424.160,—		
Contanten	" 10.440,—		
in Leen-Depot Effecten	" 34.768.610,—		
" Contanten	" 50.640,—		
			36.192.770,—
Totaal Effecten			61.080,—
Totaal Contanten			2.379.633,60
Zieken- en Pensioenfondsen			48.766.033,40
Deposito's			1.744.300,—
Prolongatie-Deposito's			
Saldi Rekeningen Courant	f 61.311.013,29		
" " " voor gelden in het Buitenland ..	" 8.352.424,92		
" " " Credietvereniging	" 3.089.857,86		
			72.753.296,07
B. W. Blijdenstein & Co., Londen, B. W. Blijdenstein Jr., Enschede en Ledeboer & Co., Almelo			2.725.060,—
Daggeldleeningen			3.600.000,—
Te betalen Wissels			21.423.856,39
Geaccepteerd door derden			3.172.655,20
Diverse Rekeningen			3.633.251,35
		Totaal.....	f 250.887.573,78

KONINKLIJKE STEARINE KAARSEN FABRIEK GOUDA**GOUDA**

GOUDA KAARSEN — NACHT-, THEE- EN SCHEMERLICHT
 STEARINE — KAARSEN PIT — OLEÏNE
 CHEMISCH ZUIVERE EN ALLE ANDERE SOORTEN GLYCERINE

Kleine Advertentiën in de Nieuwe Rott. Courant

f 1.50 per 10 woorden - Iedere 2 woorden meer 25 cents

Worden aangenomen voor de rubrieken: Vraag en aanbod, Huur en Verhuur, Betrekkingen gezocht en aangeboden, Gevonden en verloren goederen, Voorschotten gevraagd en aangeboden, Lessen gevraagd en aangeboden, Diversen, bij: de Bureaux en Agenten van de N.R.C. te Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage en alom in den lande waar Agenten zijn gevestigd, Erkende Advertentiebureaux, Boekhandelaren, Kantoorboekhandelaren, Kantoorhouders der Posterijen, Kiosken, behalve die in Rotterdam.

Centrale Suiker-Maatschappij Wester-Suikerraffinaderij

— AMSTERDAM —

GROOTSTERAFFINADERIJ
 IN NEDERLAND

Levert de mooiste Suikers

Produceert behalve alle soorten
 Melissuiker en Basterd.

Cristallen, groote en kleine, Klontjes
 (Cubes), Theeklontjes, Crushed (brokken)
 Tabletten, Brooden, Poedersuiker, fijne
 Suikers voor Vruchtengebruik, enz. enz.

Practisch Effectenboek

ter vereenvoudiging van administratie en
 ten gebruike voor de vermogensbelasting

Prijs f 1,50

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij NIJGH & VAN DITMAR'S
 UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ, Rotterdam.

De Spiegel van Handel en Wandel

Het grootste en voornaamste
 blad voor de studeerende
 kringen uit alle standen.

Administratieadres:
 WIJNHAVEN 113, ROTTERDAM

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE ROTTERDAM
 BATAVIA

AMOY, AMPENAN, BANDOENG, BOMBAY, CALCUTTA, CHERIBON, GORONTALO,
 HONGKONG, KOBE, MAKASSAR, MEDAN, MENADO, PALEMBANG, PEKALON-
 GAN, PROBOLINGGO, SEMARANG, SHANGHAI, SINGAPORE, SOERABAYA,
 SWATOW, TEGAL, TJILATJAP, WELTEVREDEN.

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP

Wilton's Machinefabriek en Scheepswerf

ROTTERDAM

Scheepsbouw en Machinefabriek

Speciale inrichting voor reparatiën van elken omvang

Vier droogdokken met lichtvermogen tot 46000 ton

Dwarshelling

Drijvende kranen met lichtvermogen tot 120 ton

Telefoon: 7303 en 7304

Telegramadres: „WILTON” Rotterdam